

Vogelwerkgroep Losser

Jaarverslag 2008

Inhoudsopgave

Colofon vogelwerkgroep IVN Losser 2008.....	2
Voorwoord	3
Medewerking	4
Nestkastverslag 2008	5
Ringactiviteiten 2008	11
De Losserse Ooievaars in 2008	18
Midwintertelling watervogels 2008	19
Klapekstertelling winter 2007-2008	20
De Oelemars in 2008.....	21
Telpost Oelemars 2008	23
Broedvogelonderzoek gemeente Losser 2008.....	29
Broedvogel Monitoring Project Oelemars 2008.....	33
Broedvogelinventarisatie SBB-terreinen 2008	36
Nachtvlinders Ringstation 2008.....	40
Dagvlinder- en libellenwaarnemingen Losser 2008	43
Waarnemingen Oelemars t/m 2008	45
Soortenlijst gemeente Losser	50
Adressenlijst	52

**Dit jaarverslag kwam mede tot stand dankzij financiële steun
van de Rabobank Twente Oost .**

Colofon vogelwerkgroep IVN Losser 2008

Algemeen coördinator	Ben Heerink	benheerink@home.nl
Dagelijks bestuur	Ben Heerink Ben Hulsebos Rudi Lanjouw Henk Noordkamp Sander Wansing	benheerink@home.nl benhulsebos@home.nl RMRMIanjouw@cs.com h.j.noordkamp@planet.nl webmaster@oelemars.com
Oelemars	Sander Wansing, Ben Hulsebos	webmaster@oelemars.com
Excursies	Sander Wansing, Ben Hulsebos	webmaster@oelemars.com
Jaarverslag	Ben Hulsebos, Leo Hassing, Sander Wansing,	benhulsebos@home.nl
Ringstation	Leo Hassing, Harrie Linckens	ringstation-overdinkel@kpnplanet.nl
SOVON Vogelonderzoek Nederland	Ben Hulsebos, SOVON - districtscoördinator Twente	benhulsebos@home.nl
Nestkasten (controle)	Bennie Egberink	b.egberink@home.nl
Nestkasten (productie)	Paul Halman	phalman@home.nl
Telgebied Losser	Ben Hulsebos Rudi Lanjouw	benhulsebos@home.nl RMRMIanjouw@cs.com
BMP-projecten	Ben Hulsebos	benhulsebos@home.nl

In 2008 werd o.a. samengewerkt met de hierna vermelde instanties/organisaties:

- Vogelbescherming Nederland
- SOVON
- Natuurmonumenten, Landschap Overijssel en Staatsbosbeheer
- Twentse Vogelwerkgroep
- Kerkuilenwerkgroep Twente
- Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland
- Vlinderstichting
- Polaroid B.V. (Enschede)
- Arboretum Poortbulten
- Gemeente Losser
- Steenuilenwerkgroep Nederland en Overijssel
- Zoogdierenwerkgroep Overijssel
- NMO
- Provincie Overijssel

Redactie jaarverslag 2008:

- Leo Hassing
- Ben Hulsebos
- Sander Wansing

Foto's: eigen leden.

Goudvink

Voorwoord

1 januari 2009, alweer een jaar voorbij. De laatste oliebol genuttigd, tijd voor een terugblik op 2008. Wat opvalt is dat een jaar steeds sneller voorbij lijkt te vliegen. 't Zal met de leeftijd te maken hebben. Het jaar 2008 was voor onze vogelwerkgroep een "normaal" verenigingsjaar zonder echte hoogte- en, gelukkig maar, ook geen dieptepunten.

Wel is er vaak eendrachtig samengewerkt. Bijvoorbeeld bij de actie die in januari leidde tot het maken van enkele honderden nestkasten. De saamhorigheid bij deze klus was lovenswaardig. Zomaar meer dan 20 man van onze werkgroep op een kille winterdag enthousiast aan het werk. Zonder iemand vooraf te hoeven pushen. Het heeft mij stillletjes toch verbaasd. En ook fijn dat er hout en andere faciliteiten gratis ter beschikking zijn gesteld door enkele plaatselijke ondernemers. Daarom is een dankjewel voor iedereen die dit tot een succes gemaakt heeft zeker op zijn plaats. Voor 2009 staan we op dit moment in de startblokken om opnieuw 400 kasten te bouwen. Dat wordt vast ook weer een succes.

Enkele andere wapenfeiten die op het netvlies zijn blijven kleven vormen ongetwijfeld ook de broedvogelinventarisaties en de nieuwe cursus vogelherkenning waarvoor diverse leden zich hebben ingezet. Maar liefst 10 van onze vogelaars inventariseerden 4 natuureservaten van Staatsbosbeheer volledig op de daarin voorkomende broedvogels. Daarnaast zag een paar doorzetters uit deze groep ook nog kans links en rechts enkele andere terreinen in Losser te inventariseren zoals u verderop in dit jaarverslag kunt lezen. Het zullen wel gepensioneerd zijn! Het is verheugend te kunnen constateren dat we nu dus een inventarisatieploeg hebben die dit soort intensieve, want veel tijd vergende klussen - die ook nog eens voor dag en dauw moeten worden uitgevoerd - aankan. Ook voor 2009 wordt weer een beroep op ons gedaan, nu door "concurrent" Natuurmonumenten, die de landgoederen "Egheria" en "De Snippert" graag geïnventariseerd wil zien.

Voorts heeft een van onze leden het aangedurfd om in 2008 een kunstexpositie, "Beleef de vogels in Losser", te organiseren in galerij "t Nien End", op erve Kraesgenberg. En met succes! Gedurende zes weken werd daar een keur aan schilderijen van diverse Nederlandse en Duitse kunstenaars tentoongesteld. Een initiatief dat alle lof verdient en 't komend jaar navolging zal vinden met een koppeling van deze kunst aan natuurexcursies, "Op zoek naar de vogelzang", onder leiding van deskundige vogelaars van de werkgroep.

Vermeldenswaard is ook dat de vogelwerkgroep in 2008 voor de Losserse burgerij een bedrag van circa € 10.000,- aan subsidies van Landschap Overijssel heeft weten los te peuren ten behoeve van biotoopverbetering voor de Steenuil. Onze bemiddeling heeft ertoe geleid dat niet alleen meer nestkasten voor dit bedreigde uiltje kunnen worden geplaatst, maar dat tevens erfbeplanting of andere nuttige aanpassingen met dit geld kunnen worden uitgevoerd.

Verheugend was ook de positieve beslissing van de gemeenteraad van Losser om het gebied "De Oelemars – De Zandbergen" een status te verlenen waarbij de natuurwaarden voorop gesteld zijn en nu verder versterkt kunnen worden. Hopelijk kan dit laatste spoedig een vervolg krijgen en wordt er een mogelijkheid gevonden om de oevers van de zandafgraving te "verontdiepen" door middel van klei- en leemdepositie.

Genoeg over 2008 en de focus nu op 2009. Zoals ieder jaar hebben wij een vast programma van activiteiten die we belangrijk vinden, ofwel in feite een "must" zijn. En daarmee is de agenda van 2009 dan al voor 90% gevuld. Hiervoor heb ik er daarvan al een paar aangestipt en ongetwijfeld zullen de omstandigheden ons nopen om te anticiperen op wat ons voor de voeten komt. Naar het zich nu laat aanzien zullen de vogels onze hulp binnenkort nodig hebben want Koning Winter zwaait de scepter over Nederland en wintervoeding voor de in de vrije natuur levende vogels wordt stilaan actueel.

Ik spreek de wens uit dat het u en de vogels goed mag gaan in 2009.

Ben Heerink, algemeen coördinator.

Medewerking

Vogelbescherming:

- Medewerking is verleend aan het bemannen van telpost Oelemars in het kader van de World Birdwatch Day op 4 oktober.

SOVON:

- Nestkaartenproject
- LSB project kolonievogels en Zeldzame Broedvogels in telgebied Losser
- BSP-niet broedvogelproject (registratie zeldzame soorten die buiten het broedseizoen worden gezien)
- Monitoring Steenuil in twee onderzoeksgebieden
- Puntransecttellingen wintervogels op twee routes
- Midwintertelling Watervogels
- BMP-A Oelemars/Zandbergen
- BMP-A SBB-terreinen
- BMP-A Boerskotten
- BMP-B Smoddebos
- Artikelen over Losser in de SOVON-nieuwsbrief Overijssel
- Medewerking aan het onderzoek in het kader van het Jaar van de Scholekster.

Vlinderstichting:

- Insturen van waarnemingen met soorten en aantallen van vlinders en libellen.

Twentse Vogelwerkgroep:

- Insturen van waarnemingen voor het regionale archief en voor hun website.
- Publicatie in Ficedula van diverse artikelen.

Rondleidingen:

- Rondleidingen voor diverse groepen op het Ringstation.

Media:

Medewerking is verleend aan:

- Radio Enschede FM
- TC Tubantia, Losser Journaal en Nieuwe Dinkellander: aanleveren van diverse artikelen.
- Interview i.v.m. World Birdwatch op Telpost Oelemars.
- Herhaling RTV-Oost reportage over ringstation.

Cursus:

- 70 cursisten namen deel aan onze thematische cursus Vogelherkenning. De thema's waren watervogels, steltlopers en meeuwen en sterns.

Natuurmonumenten/Staatsbosbeheer:

- Met NM en SBB is het jaarlijkse overleg gevoerd en zijn alle waarnemingen in hun gebieden verzameld en gepresenteerd. Voor SBB zijn specifieke BMP A inventarisaties verricht.

Landschap Overijssel:

- Dit jaar is het Smoddebos geïnventariseerd via het BMP-B project.
- In het kader van biotoopverbetering voor de Steenuil heeft onze VWG geholpen met het verzamelen en screenen van adressen, waar de Steenuil een goede kans heeft op vestiging door biotoopverbetering. De bewoners op de geselecteerde adressen kregen van LO subsidies om het erf te verbeteren. Op deze wijze heeft onze VWG voor ongeveer € 10.000,- aan subsidies naar Losser weten te halen.

Natuur- en Vogelwerkgroep "De Grutto":

- Medewerking is verleend aan hun 25-jarig jubileum door met een kraampje van onze VWG vertegenwoordigd te zijn op de Natuurexpo in Weerselo.

Nestkastverslag 2008

Dit jaar hadden we 20 soorten broedende vogelsoorten in onze nestkasten, dat is één soort minder dan in 2007, toen ook nog een Zwarte Roodstaart in een nestkast heeft gebroed. De Steenmarter werd dit jaar niet met jongen in een nestkast aangetroffen. Het aantal uitgevlogen jongen was bij een gelijk aantal broedsels 113 minder dan in 2007. De Kerkuil had meer paren die broeden, maar het broedsucces was duidelijk lager, n.l. in 2007 gemiddeld 4,3 uitgevlogen jong per broedsel en dit jaar 2,8. Het aantal tweede broedsels was dit jaar bij de Kerkuil maar één en in 2007 maar liefst negen. Ook de Koolmees had een minder succesvol jaar, vlogen er per broedsel dit jaar gemiddeld 6,9 jongen uit, in 2007 waren dit er 7,8.

Het aantal broedsels van de Torenvalk steeg tot 5 en zal door het ophangen van nieuwe kasten in de komende jaren zeer waarschijnlijk nog verder stijgen.

De Gierzwaluwen hadden in het afgelopen broedseizoen het beste jaar tot nu toe, 29 jongen vlogen er bij Polaroid in Enschede uit. Het aantal broedsels van de Boomklever steeg weer met 2, met deze fraaie vogel gaat het de laatste jaren steeds beter.

Bij de Grote Gele Kwikstaart bleef even als voorgaande jaren het broedsucces aan de lage kant. Dit jaar vlogen er wel meer jongen uit, maar vergeleken met enkele jaren geleden bleven de resultaten toch mager.

Soort	ei	jong	uit	totaal broedsels	2e broedsels	3e broedsels	mislukt
Koolmees	761	683	675	97	2		7
Pimpelmees	403	342	342	39			
Zwarte Mees	9	9	9	1			
Glanskop	26	26	26	3			
Bonte Vliegenvanger	267	251	250	45			3
Grauwe Vliegenvanger	5	4	4	1			
Witte Kwikstaart	12	12	12	2			
Grote Gele Kwikstaart	85	65	58	19	7	1	4
Huiszwaluw	62	59	54	28	8		2
Boomklever	74	65	59	11			1
Gierzwaluw	41	33	29	16			4
Winterkoning	13	13	13	2			
Ringmus	15	14	14	3	1		1
Spreeuw	44	39	39	9			
Holenduif	4	4	4	2	?	?	
Kauw	12	12	12	3			
Torenvalk	22	22	18	5			
Bosuil	6	3	3	2			1
Kerkuil	164	131	113	40	1		5
Stenuil	70	52	52	20			4
Totaal 2008	2095	1839	1786	348	19	1	32
Totaal 2007	2111	1957	1919	347	28	0	26
Totaal 2006	1899	1631	1573	311	24	1	34

Tabel 1: Totaal overzicht broedresultaten 2008.

Duivelshof

Aantal nestkasten 93 Bezetting 77,4%

Soort	ei	jong	uit	totaal broedsels	2 ^e broedsels	mislukt
Koolmees	252	244	244	31	1	1
Pimpelmees	120	103	103	11		1
Zwarte Mees	9	9	9	1		
Glanskop	18	18	18	2		
Bonte Vliegenvanger	130	124	124	20		
Boomklever	28	24	24	4		
Winterkoninkje	8	8	8	1		
Bosuil	6	3	3	2		1
Totaal	571	533	533	72	1	3

Tabel 2: Resultaten Duivelshof.

Losserhof

Aantal nestkasten 136 Bezetting: 68,6%

Soort	ei	jong	uit	totaal broedsels	2 ^e broedsels	mislukt
Koolmees	336	298	291	43	1	3
Pimpelmees	143	128	128	14		
Bonte Vliegenvanger	105	95	94	19		3
Boomklever	34	25	23	5		1
Ringmus	15	14	14	3	1	1
Spreeuw	29	28	28	6		
Holenduif	4	4	4	2		
Totaal	666	592	582	92	2	8

Tabel 3: Resultaten Losserhof.

Arboretum

Aantal nestkasten 63 Bezetting: 82,5%

Soort	ei	jong	uit	totaal broedsels	2e broedsels	mislukt
Koolmees	164	132	131	22		3
Pimpelmees	140	111	111	14		2
Glanskop	8	8	8	1		
Roodborst	6	5	5	1		
Bonte Vliegenvanger	32	32	32	6		
Grauwe Vliegenvanger	5	4	4	1		
Boomklever	12	12	12	2		
Winterkoning	5	5	5	1		
Spreeuw	15	11	11	3		
Kauw	4	4	4	1		
Totaal	391	324	323	52		5

Tabel 4: Resultaten Arboretum.

Torenvalk

Dit jaar waren er 5 broedsels van deze biddende valk in onze nestkasten, dat zijn er 3 meer dan vorig jaar. Op een plaats was wel een paartje aanwezig, maar dat kwam niet tot broeden.

Locatie	ei	jong	uitgevlogen	bijzonderheden
Lanjouw	5	5	5	
Oldenkamp	6	6	6	
Rikkink	2	2	2	
Wonniger	4	4	4	
Ten Denge	5	1	1	
Totaal	22	22	18	

Tabel 5: Resultaten Torenvalk.

“Biddende” Torenvalk

Kerkuil

Dit jaar broedden er maar liefst 39 paartjes in onze kasten. Op 3 plaatsen was wel een paartje aanwezig, maar werd er niet gebroed. Van 5 paartjes mislukte het broedsel, bij 3 in de eifase en bij 2 met jongen. Een paartje had een tweede broedsel. Het aantal uitgevlogen jongen per paar lag duidelijk beneden 2007, toen veel paartjes een tweede broedsel hadden. In 2007 vlogen per broedsel gemiddeld 4,3 jongen uit en dit jaar 2,8.

Naam / Plaats	ei	jong	uitgevlogen	bijzonderheden
Haarhuis	3	3	3	
Kleissen	6	3	3	
Oude Rengerink	7	4	4	
v.d. Engh	7	2	0	Mislukt.
Austie	10	0	0	Mislukt
Staatsbosbeheer	6	6	3	
Olde Kottink	3	3	3	
Ten Berge	5	5	2	
Oldekamp	6	6	6	
Hamsink	3	3	2	
Sombekke	4	4	4	
Lanjouw	5	5	5	
Reimer	3	3	3	
Momberg	4	4	4	
Steenfabriek	5	4	0	Mislukt
Loos	3	3	3	
Zwerink	2	2	2	
Snippert	7	0	0	Mislukt
Schopman	3	3	3	
Sanderink	3	3	3	
Ahrends	7	6	3	
Kraesgenberg	4	4	4	
Elferink Zandb.	3	3	3	
Hobbelink	4	4	4	
Lucassen	3	3	3	
Ter Riet	2	2	2	
Lansink	2	2	2	
Brunninkreef	3	0	0	Mislukt
Berenbroek	3	3	3	
Gunneman	3	3	3	
Roerink	4	4	4	
Jacobs	3	33	3	
Elferink	6	6	5	
Ter Denge	5	5	4	
Haarman	3	3	3	
Cromhof	3	3	3	
Cromhof2	1	1	1	
Beun	3	3	3	
Hakenberg	2	2	2	
Hakenberg	3	3	3	2 ^e broedsel
Totaal	164	131	113	

Tabel 7: Resultaten Kerkuilen.

Bouw van bijna 300 kleine nestkasten, januari 2008

Stenuil

Dit jaar waren er 20 broedsels in onze kasten, dit is er één meer dan in 2006. Op enkel plaatsen werden nieuwe kasten bezet. Helaas mislukten er 4, allen in de eifase. In één nestkast bevonden zich 2 broedsels, 1 man en 2 vrouwtjes? Beide broedsels waren niet succesvol.

Naam / Plaats	ei	jong	uitgevlogen	bijzonderheden
Olde Riekerink.	2	0	0	Mislukt.
Schasfoort	4	3	3	
Groothuis	3	3	3	
Loos	2	0	0	Mislukt
Koop	3	0	0	Mislukt
Koop	5	0	0	1 kast 2 broedsels
Luttinkhuis.	3	3	3	
Damhuis	2	2	2	
Wevers	4	2	2	
Roerink	4	4	4	
Even	4	4	4	
Davina	3	3	3	
Jansink	4	4	4	
Olde Meierink	4	4	4	
Brilhuis	3	3	3	
Luijterink	4	4	4	
Sessink	4	1	1	
Kupers	4	4	4	
Visser	4	4	4	
Reuvers	4	4	4	
Totaal	70	52	52	

Tabel 6: Resultaten Steenuil.

Grote Gele Kwikstaart

Met 58 uitgevlogen jongen was het resultaat beter dan in 2007, maar vergeleken met enkele jaren geleden bleven de resultaten toch behoorlijk achter. Waarschijnlijk zijn alle geschikte locaties bezet en is de drang om veel jongen te produceren niet meer aanwezig. Ook is het nu op diverse broedlocaties duidelijk minder rustig geworden door o.a. het plaatsen van picknickbanken. Alleen eerste broedsels krijgen hier dan nog een kans om succesvol te zijn. De Grote Gele Kwikstaart broedt tot in augustus en vanaf mei wordt het op de broedplaatsen steeds drukker. Het eerste broedsel bij de Zandhuizerbrug zat niet in de nestkast.

Locatie/resultaat	1° broedsels			2° broedsels			3° broedsels			totaal		
	ei	jong	uit	ei	jong	uit	ei	jong	uit	ei	jong	uit
Ten Berge	6	6	6							6	6	6
Aarnink	5	2	2	6	6	6				11	8	8
Arboretum	5	0	0							5	0	0
Beverborgbrug	4	4	4							4	4	4
J. Wesselinkhuis	5	5	5	5	5	5				10	10	10
Schutmoatbrug	4	4	4	2	2	2				6	6	6
Stroothuizerbrug	2	0	0							2	0	0
Schepersvonder	4	3	3							4	3	3
Nijland	5	5	5	5	5	5				10	10	10
Zandhuizerbrug				6	0	0				6	0	0
Kampbrug	4	1	1	2	2	2				6	3	3
Gunneman	4	4	4	5	5	4	6	6	0	15	15	8
Totaal	48	34	34	31	25	24	6	6	0	85	65	58

Tabel 8: Resultaten Grote Gele Kwikstaart.

Gierzwaluw

Dit jaar hebben 15 paartjes Gierzwaluwen gebroed in de nestkasten bij Polaroid. Van deze 15 paartjes hadden 13 een succesvol broedsel en konden er 29 jonge Gierzwaluwen uitvliegen. Het aantal uitgevlogen jongen was nog nooit eerder zo groot. Bij 1 paartje mislukte het broedsel al in de

eifase en bij 2 andere paartjes stierven de jonge vogels in het nest. Naast de jonge vogels konden er ook maar liefst 12 oude vogels geringd worden en werden 5 geringde oude vogels gecontroleerd, deze waren respectievelijk geringd in 2002 (2) 2005 (1) en 2006 (2). In Losser werd ook een nestkast bezet, helaas mislukte hier het broedsel al in de eifase.

Nestkastnr.	ei	jong	uit	bijzonderheden
Polaroid 1	2	2	2	
Polaroid 2	2	2	2	
Polaroid 3	2	2	2	
Polaroid4	3	1	1	
Polaroid 5	2	2	2	
Polaroid6	2	2	2	
Polaroid 7	2	2	2	
Polaroid 8	2	2	2	
Polaroid9	3	2	0	Mislukt
Polaroid10				Alleen paartje, geen broedsel
Polaroid 11	3	3	3	
Polaroid 12	3	2	2	
Polaroid 15	3	3	3	
Polaroid 16	3	3	3	
Polaroid 17	3	3	3	
Polaroid 22	2	2	0	Mislukt
Polaroid 26	2	0	0	Mislukt
Losser/Wansing	2	0	0	Mislukt
Totaal	43	35	31	

Tabel 9: Resultaten Gierzwaluw 2008.

Huiszwaluw

Onderstaand tabel biedt een overzicht van de kwartblokken met bewoonde nesten. De grootste kolonie met 71 nesten bevond zich dit jaar weer bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Ongeveer een derde deel van de in totaal 74 kunstnesten werd door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De kolommen 2008 t/m 2003 geven het aantal bewoonde nesten inclusief de kunstnesten weer. De bezettingsgraad bij de kunstnesten nam iets af, maar het totaal aantal bewoonde nesten nam aanzienlijk toe en bereikte weer het peil van 2006.

Kwart-blok	plaats	aantal kunst-nesten 2008	bewoonde kunst-nesten 2008	2008	2007	2006	2005	2004	2003
2931-4	Beuningen	0	0	7	4	15	35	26	27
2932-3	Beuningen	0	0	1	1	1	1	1	1
2932-4	Beuningen	20	9	79	66	73	80	95	48
2941-1	Rossum	3	0	0	0	0	1	4	4
2941-3	De Lutte	16	3	31	26	21	17	18	21
2941-4	De Lutte	21	4	58	58	50	41	34	28
2942-1	De Lutte	0	0	45	47	56	59	61	38
2942-3	De Lutte	0	0	82	86	112	105	100	75
2951-1	De Lutte	0	0	22	9	17	10	14	11
2951-2	De Lutte	0	0	26	25	36	33	26	21
2951-3	Lonneker	16	4	68	40	31	28	36	34
2951-4	Losser	0	0	10	8	5	16	12	0
2952-1	De Lutte	0	0	19	26	35	47	40	45
2952-3	Losser	0	0	6	2	1	0	0	0
3511-2	Losser	0	0	6	10	15	25	9	0
Totaal		76	20	460	408	468	498	476	353

Tabel 10: Aantal bewoonde nesten van de Huiszwaluw per kwartblok.

2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
47	48	50	53	47	41	43	46	35	38	31	31

Tabel 11: Aantal kolonies van de Huiszwaluw per jaar.

Boerenzwaluw

Onderstaand een overzicht van de bezochte locaties op de aanwezigheid van Boerenzwaluwen. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten die aangetroffen zijn in de gebouwen, waar ook het huiszwaluwenonderzoek plaats vond.

Kwartblok	plaats	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002
2848-4	Oldenzaal	2	6	8	5	5	5	4
2931-4	Beuningen	18	13	12	14	17	2	9
2932-3	Beuningen	1	2	2	1			
2932-4	Beuningen	56	58	50	39	45	24	25
2941-1	Rossum	0	0	1				1
2941-3	De Lutte	8	8					
2941-4	De Lutte	57	82	67	69	44	31	21
2942-1	De Lutte	83	72	91	82	77	45	21
2942-3	De Lutte	72	88	75	69	53	45	52
2951-1	De Lutte	4	4		2			
2951-2	De Lutte	5	6	7	6		5	7
2951-3	Lonneker	18	21	21	23	20	14	12
2951-4	Losser	21	14	21	19	10	8	8
2952-1	De Lutte	4	7	4	3	6	5	2
2952-4	Losser	5	7	5	5			
Totaal		354	388	364	335	264	176	162

Tabel 12: Aantal bewoonde nesten van de Boerenzwaluw per kwartblok.

2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
35	39	33	38	26	32	27	28	22	10	17

Tabel 13: Aantallen locaties van de Boerenzwaluw per jaar.

Boerenzwaluw

Ringactiviteiten 2008

Geringde vogels

Er waren diverse hoogtepunten in 2008. Allereerst was dat de vangst van een nieuwe "voorspelde" baansoort op 26-09-2008 om 07.15 uur, een Bladkoning. Al enkele jaren was in september en oktober de zang en roep van dit fraaie vogeltje uit de luidsprekers te horen geweest. Eindelijk hing er ook een in het net in Overdinkel en niet alleen in de netten van de grote ringstations langs de kust. Bijzonder opwindend was ook de massale invasie van Koolmezen in oktober, waarbij regelmatig exemplaren met ring van buitenlandse ringcentrales. Het controleren en ringen van de Gierzwaluwen bij Polaroid in Enschede is ieder jaar weer een hoogtepunt en zeker in 2008 op 7 juli toen een record aantal van

12 adulten en 31 pullen werden geringd.

Er werden in totaal 6308 vogels geringd, waarvan 5821 op het Ringstation in Overdinkel en 487 vogels, hoofdzakelijk pullen, in nestkasten of elders in de gemeente Losser. Het aantal soorten bedroeg 65. Van 16 soorten werden nog niet eerder zoveel exemplaren in één jaar geringd; deze staan in de tabel cursief gedrukt. Opmerkelijk bij die soorten was het aantal van 3 Nachtegalen, die in Twente uitgestorven lijkt, maar waarschijnlijk nog in kleine aantallen doortrekt. Ook de aantallen van 22 Sprinkhaanzangers, 26 Bosrietzangers, 34 Grasmussen en 15 Vuurgoudhanen was boven verwachting hoog. Door ook in het voorjaar doelgericht Zwartkoppen te vangen, in april 189 exemplaren, kwam het jaartotaal van deze soort op 1238 geringde vogels. In september werden er 608 geringd en daarmee was het de talrijkste soort in deze maand.

Na de invasies van Koolmezen in 2005 en 2007 was het in 2008 weer raak. Het Ringstation in Overdinkel werd begin oktober totaal onverwacht overstroomd door Koolmezen uit NO-Europa. Via internet is men tegenwoordig meestal tijdig geïnformeerd van op handen zijnde invasies, maar uit Duitsland kwamen geen meldingen. De 23 Koolmezen die werden gevangen op 3 oktober waren een kleine voorbode van wat ging komen. Op de World Birdwatch Day, 4 oktober, hingen plotseling 50 Koolmezen in het bosnet. Twee uur later was de eerste golf voorbij en waren er bijna 100 exemplaren geringd. Tijdens deze invasie die tot begin november aanhield, werden alleen al in de maand oktober 1181 Koolmezen geringd. Het is dan ook geen verrassing dat de Koolmezen met 1448 exemplaren de talrijkste geringde soort van 2008 was.

Er was in oktober en november ook een invasie van Pimpelmezen en Zwarte Mezen, waarvan echter lang niet zo veel exemplaren werden gevangen. Ze droegen echter wel bij aan het gigantische aantal van 1980 vogels die in oktober werden geringd. Van de Grote Barmsijzen, die in november in behoorlijke aantallen snel over Nederland trokken, werd geen enkel exemplaar gevangen; ze reageerden niet op het geluid.

Mooie vangsten in de herfst waren er ook van Koperwiek en Kramsvogel, vogels die meestal moeilijk zijn te vangen. Alleen als ze uitgehongerd zijn verliezen ze hun schuwheid en zijn ze door bessen of appels te lokken.

Tegenvallende aantallen werden er geringd van de Grote Gele Kwikstaart. In de nestkasten werden slechts 41 pullen geringd en op het Ringstation bleef het aantal steken op 47. Ook ronduit tegenvallend was het aantal van 30 Ringmussen; vorig jaar waren dit er nog 111. De slechte broedresultaten waren al een duidelijke aanwijzing.

De geringde aantallen roofvogels en uilen verschillen slechts weinig met voorgaande jaren. Alleen daalde het aantal geringde Kerkuilen van 119 naar 70, doordat de legsels kleiner waren dan in het topjaar 2007.

Bij de andere soorten welke met grote ringmaten worden geringd, waren slechts 4 Roeken en 76 Kauwen. In 2007 waren er nog 69 Roeken en 326 Kauwen geringd. Dit jaar lukte het niet om meer Roeken te vangen en bij 76 Kauwen werd gestopt met vangen en ringen van deze soort om de ringkosten in de hand te houden.

Soort	Ringstation	Nestkasten/Elders	Totaal
Blauwe Reiger	1		1
Sperwer	12		12
Buizerd	3		3
Torenvalk	1	14	15
Kleine Plevier		1	1
Kokmeeuw	3		3
Houtduif	15		15
Kerkuil		70	70
Steenuil		34	34
Bosuil		7	7
Gierzwaluw		43	43
Groene Specht	5		5
Grote Bonte specht	6		6
Veldleeuwerik	6		6
Boerenzwaluw	1		1
Boompieper	12		12
Graspieper	1		1
Grote Gele Kwikstaart	47	41	88
Witte Kwikstaart	1	1	2
Winterkoning	51		51
Heggenmus	349		349
Roodborst	319		319
Nachtegaal	3		3
Gekraagde Roodstaart	12	6	18
Merel	120		120
Kramsvogel	84		84
Zanglijster	64		64
Koperwiek	89		89
Grote Lijster	2		2
Sprinkhaanzanger	22		22
Rietzanger	3		3
Bosrietzanger	26		26
Kleine Karekiet	131		131
Braamsluiper	19	5	24
Grasmus	34		34
Tuinfluit	103		103
Zwartkop	1238		1238
Tjiftjaf	278		278
Fitis	18		18
Bladkoning	1		1
Goudhaan	45		45
Vuurgoudhaan	15		15
Grauwe vliegenvanger	2		2
Bonte vliegenvanger	4	186	190
Staatmees	45		45
Glanskop	7	18	25
Matkop	6		6
Kuifmees	1		1
Zwarte Mees	23	8	31
Pimpelmees	675		675
Koolmees	1448		1448
Boomklever	1	53	54
Boomkruiper	18		18
Gaai	2		2
Ekster	2		2
Kauw	76		76
Roek	4		4
Spreeuw	2		2
Huisemus	54		54
Ringmus	30		30
Vink	168		168
Keep	3		3
Groenling	87		87
Sijs	21		21
Geelgors	2		2
Totaal	5821	487	6308

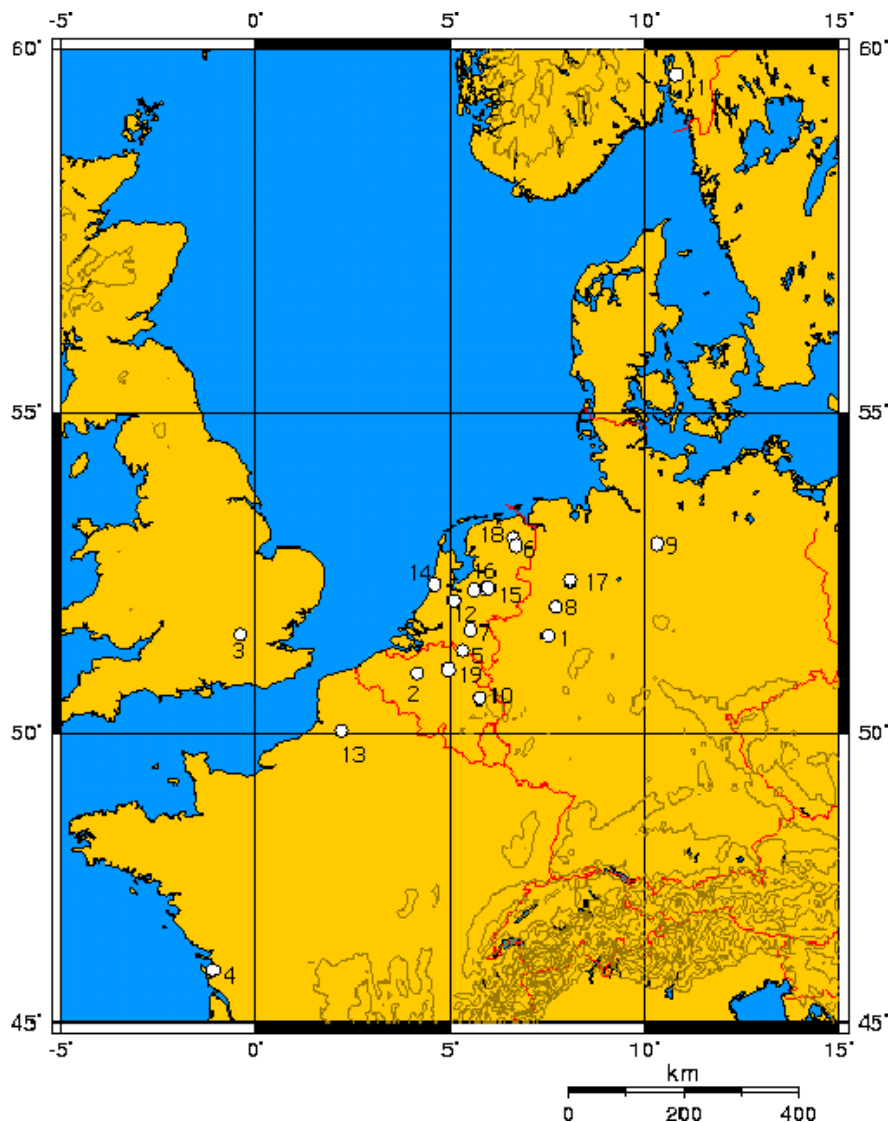
Eigen terugvangsten 2008

Als er veel vogels worden geringd, worden er ook veel teruggevangen en dit geldt zeker als er een mezeninvasie is geweest. Het aantal van 646 teruggevangen Koolmezen was wel extreem hoog, maar ook Pimpelmezen werden veel teruggevangen. De Pimpelmees die in 1999 werd geringd en elk jaar werd teruggevangen is in 2008 niet meer gecontroleerd en is zeer waarschijnlijk dood. De eer van oudste vogel gaat nu naar een Merel die in 2000 op het ringstation in Overdinkel is geringd en goede tweede is een Vink uit 2001.

Soort/Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Totaal
Sperwer									2	2
Houtduif						1			1	2
Kleine bonte specht								1		1
Grote bonte specht									3	3
Groene specht									4	4
Winterkoning						3	1	8	17	29
Heggenmus					4	3	5	25	52	89
Roodborst							20	18	51	89
Merel	1			2	3	7	25	65	51	154
Zanglijster					1	1	2	2	3	9
Sprinkhaanzanger									2	2
Braamsluiper									3	3
Zwartkop								3	21	24
Tjiftjaf								2	14	16
Goudhaan								1	11	12
Matkop									4	4
Glanskop								2	4	6
Staartmees					1		1	13	30	45
Pimpelmees				1	4	2	13	84	161	265
Koolmees				1	10	19	23	145	448	646
Boomkruiper							1	3	5	9
Gaai									1	1
Kauw							1	3	3	7
Huismus				1	3		5	23	8	40
Ringmus				1		1	1	9	1	13
Keep							1			1
Vink		1	1	4	3	15	33	40	9	106
Groenling							5	14	4	23
Sijs									4	4
Totaal	1	1	1	10	29	51	136	453	878	1609

Terugmeldingen eigen vogels

- Koolmees Arnhem V344074.** Ofschoon de invasie van Koolmezen in 2007 niet zo groot was als in 2005 en 2008 werden er wel enkele uit 2007 teruggemeld. Deze Koolmees werd op 23-10-2007 geringd in Overdinkel en op 29-12-2007 dood gevonden bij Lunen in Duitsland.
- Zwartkop Arnhem V343458.** Deze Zwartkop trok volgens het bekende verwachtingspatroon naar het ZW om te overwinteren. Op 16-09-2007 geringd in Overdinkel en 14 dagen later op 30-09-2007 gevangen in Lebbeke in België op 242 km afstand, welke ze makkelijk in één nacht overbruggen.
- Zanglijster Arnhem L249118.** Deze op 7-04-2006 in Overdinkel geringde Zanglijster werd teruggemeld uit onverwachte hoek. De vogel werd op 31-10-2007 door een kat gegrepen in Watford in Engeland. De meeste Zanglijsters trekken meer richting ZW om te overwinteren in Frankrijk en Spanje.
- Tuinfluiter Arnhem V313334.** Van de in totaal 478 geringde Tuinfluiters in Overdinkel is dit het 4^e exemplaar dat wordt teruggemeld. Deze werd gecontroleerd in Saint-Froult in Frankrijk en had net als zijn voorgangers een trekrichting van ZZW.
- Pimpelmees Arnhem AN05600.** In de laatste week van oktober 2007 vinggen naast de vele Koolmezen ook redelijk wat Pimpelmezen, die ook uit het NO van Europa afkomstig waren. Deze mezen trekken vaak door tot in Frankrijk, zwerven rond en trekken daarna weer terug naar hun broedgebieden. Deze Pimpelmees was één van de 15 exemplaren die op 25-10-2007 werd geringd in Overdinkel en op 15-12-2007 in Eersel in Brabant werd gevangen door een collega-ringer.

6. **Roek Arnhem Arnhem 5402904.** In de voorzomer van 2007 werden 69 Roeken geringd op het Ringstation in Overdinkel. Dit is het 2e exemplaar van die serie dat wordt teruggemeld en ook dood, nu als verkeersslachtoffer op de A-28 thv De Punt in Drente.
7. **Kerkuil Arnhem 5289980.** Op 13-06-1999 geringd in Glanerbrug als nestjong uit een broedsel van 6 en op 5-03-2008 teruggemeld als verkeersslachtoffer in Loosbroek in Noord-Brabant. Het aantal Kerkuilen dat sneuvelt door het verkeer is schrikbarend hoog, desondanks doet de Kerkuil het zeer goed in Nederland; de broedpopulatie is zeer hoog.
8. **Zwartkop Arnhem V387088.** In het voorjaar van 2008 werden al 220 Zwartkoppen geringd in Overdinkel en van deze werd één exemplaar al heel snel teruggemeld. Op 22-04-2008 geringd, op 28-04-2008 dood gevonden in Ibbenbüren in Duitsland en de terugmelding via internet al op 29-04-ontvangen.
9. **Kerkuil Arnhem 5402986.** Veel Kerkuilen worden dood teruggemeld, gelukkig worden er af en toe nog exemplaren levend teruggemeld, die dan meestal in een nestkast worden aangetroffen. Zo ook dit exemplaar, dat broedend in een nestkast zat in Arendorf in Duitsland. Het was een van de vele nestjongen uit het succesvolle kerkuilenjaar 2007 en op 240 km NO een geschikte broedlocatie had gevonden.
10. **Zwartkop Arnhem V343079.** Ook deze Zwartkop vloog volgens verwachting naar het overwinteringsgebied. Geringd op 1-09-2007 in Overdinkel werd de Zwartkop op 17-09-2007 gevangen en gecontroleerd in Olne bij Luik in België. De verstreken tijd bedroeg nu 16 dagen en de afstand 203 km. De snelheid waarmee de Zwartkoppen naar het ZW trekken is niet hoog en ze blijven regelmatig op hun tussenstop hangen om weer op te vetten.
11. **Vink Arnhem V344855.** Dit is de 2^e Vink die in Overdinkel is geringd en wordt teruggemeld uit Noorwegen. Op 29-02-2008 geringd en op 16-06-2008 gepakt door een kat. De 1^e was in 1979 toen het Ringstation in Overdinkel nog een echte vinkenbaan was.
12. **Kerkuil Arnhem 5402951.** En nog een Kerkuil die broedend in een nestkast werd aangetroffen tijdens een kastencontrole in Oud Maarsseveen bij Utrecht. En ook deze was geringd in het succesvolle jaar 2007 als nestjong uit een broedsel van 7 en verhuisd van de

fraaie stuwwal tussen Oldenzaal en De Lutte naar het kale vlakke polderland. Als er maar voldoende muizen zijn.....!

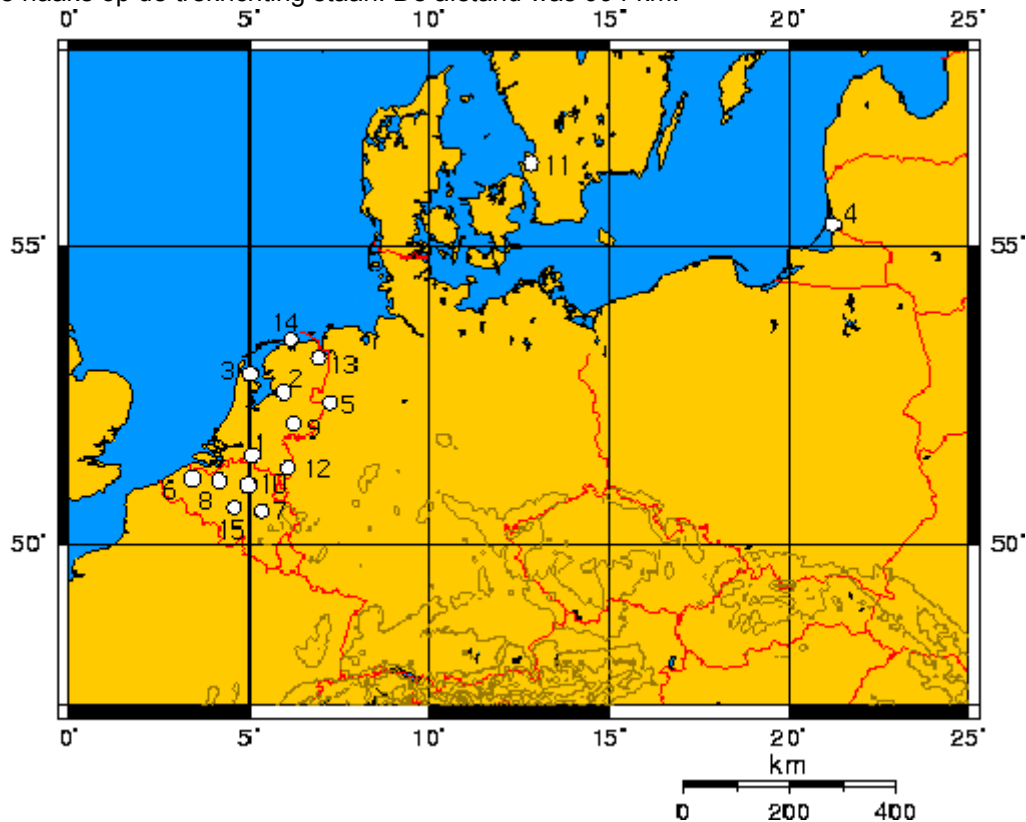
13. **Torenvalk Arnhem 3601060.** Deze Torenvalk was een van de laatste exemplaren uit een serie van 800, die op de voormalige Vliegbasis Twenthe werden gevangen en daarna verplaatst naar en geringd in Overdinkel. Van deze Torenvalken zijn er redelijk veel teruggemeld; zelfs 3 uit Marokko. Deze Torenvalk had zich in Noord Frankrijk gevestigd en werd in juli 2008 levend gevonden en weer losgelaten door een vogelvriendelijke Fransoos.
14. **Zwartkop Arnhem V387596.** Nu eens een terugmelding van een Zwartkop die niet naar het ZW vloog om te overwinteren, maar een koers pal W koos en aan de kust werd gevangen op de bekende, oude en vermaarde vinkenbaan Van Lennep in de Kennemer Duinen. Geringd op 28-08-2008 in Overdinkel en al snel terug gevangen op 14-09-2008 op 169 km. Was deze Zwartkop misschien op weg naar Engeland om te overwinteren?
15. **Pimpelmees Arnhem AK83618.** Op 15-03-2006 ringden we deze Pimpelmees in Overdinkel. In 2008 wordt dit exemplaar 2 maal gevangen op 6 en 29-10 in Tongeren op de Veluwe.
16. **Koolmees Arnhem V405614.** Van de grote invasie van Koolmezen in 2008 was dit het eerste exemplaar dat al vrij snel werd teruggemeld. Geringd op 14-10 en dood gevonden op 27-10 op een schoolplein in Ermelo. De afstand was 96 km en de koers W volgens de al op 29-10 ontvangen terugmelding.
17. **Kerkuil Arnhem 5438585.** Veel Kerkuilen, maar ook andere uilen soorten worden het slachtoffer van het drukke verkeer, waarbij meestal de auto en in mindere mate ook de trein de boosdoeners zijn. In dit geval was echter sprake van een botsing met een vliegtuig bij Ihsterberg in Duitsland.
18. **Kerkuil Arnhem 5282838.** Uit Anderen in Drente kwam de melding dat deze Kerkuil dood gevonden was op 10-11-2008. Aangezien dat dit exemplaar al op 26-06-1993 als nestjong was geringd in Beuningen, had deze uil al een zeer respectabele leeftijd van meer dan 15 jaar en dat is echt oud voor een Kerkuil.
19. **Kleine Karekiet Arnhem AH51487.** In 2004 werd begonnen met gericht vangen van Kleine Karekieten middels het lokken met de zang van deze rietbewoner. Het was meteen zeer succesvol want er werden in dat jaar ruim 100 exemplaren gevangen. Een van deze eerste Kleine Karekieten werd in augustus 2007 terug gevangen in Blauberg in België en was toen al minstens voor de 5^e maal op weg naar Afrika om te overwinteren, want dit taaie vogeltje werd geringd als adulte vogel.

Terugmeldingen vreemde vogels

Ook ontvingen we van het Vogeltrekstation 17 "vreemde" terugmeldingen, dus door anderen geringde vogels; waarvan 8 uit het buitenland. Het is soms lang wachten op terugmeldingen uit het buitenland; zeker als het bericht uit Oost Europa moet komen. Bij het maken van dit verslag was nog steeds geen bericht ontvangen van een Koolmees met Moskva ring die op 23-10-2007 werd gevangen in Overdinkel. In 2008 zijn er veel vogels gevangen met een ring van een buitenlandse ringcentrale, waarvan we nu ook nog geen bericht hebben ontvangen, o.a. 4 vogels uit Litouwen, 3 uit Polen, 1 uit Rusland, 2 uit Duitsland, 1 uit Zweden, en 5 uit België. Van de al elders geringde vogels die we in Overdinkel hebben teruggevangen en waarvan we wel bericht hebben ontvangen, staan de interessantste meldingen op het volgende kaartje.

1. **Pimpelmees Arnhem AL84995.** In oktober 2007 was er naast een invasie van Koolmezen ook sprake van een kleine instroom van Pimpelmezen uit het NO. Vooral langs de kust werden grote aantallen gevangen en geringd. Op 30-01-2008 werd een geringde Pimpelmees gevangen. De terugmelding wees uit dat deze op 19-10-2007 was geringd in het waterwingebied bij Tilburg en waarschijnlijk nu al weer langzaam op de weg terug was naar het NO. Op dezelfde locatie nabij Tilburg werd door de ringers van VRS Tilburg
2. **Koolmees Arnhem V319097** geringd op 20-10-2007. Deze Koolmees werd ook op ons ringstation in Overdinkel teruggevangen op 19-10-2008 tijdens de grote invasie van 2008.
3. **Koolmees Arnhem V290032.** Geringd op 23-10-2007 bij het Zwarte Meer werd deze Koolmees ruim één week later op ons ringstation teruggevangen. De afgelegde afstand bedroeg in 8 dagen slechts 86 km.
4. **Zwarte Mees Arnhem AN76251.** In de herfst worden elk jaar wel trekkende Zwarte Mezen gemeld, waarvan we op het ringstation in Overdinkel wel 10 tot 20 exemplaren van kunnen vangen en ringen. Verrassend was dat we er in het voorjaar van 2008 ook een vingen die al door anderen geringd was en wel op 1-12-2007 bij Gemaal Leemans in de Wieringermeer.

5. **Pimpelmees Kaunas VT88568.** Op 12-12-2007 werd een Pimpelmees gevangen met een ring van de Ringcentrale in Kaunas in Litouwen. Al snel ontvingen we bericht dat deze Pimpelmees op 29-09-2006 was geringd op het grote ringstation Ventes Ragas. Hier worden in de herfst vele duizenden vogels gevangen met Helgolandtraps; dit zijn grote invliegkooien die haaks op de trekrichting staan. De afstand was 994 km.

6. **Koolmees Helgoland 81860854.** Tegen de verwachting in kwam deze Koolmees, die werd gevangen tijdens de invasie in 2007, slechts uit Elbergen in Duitsland op 29 km. De vogel was geringd als nestjong en tijdens de invasie meegezogen met de vele soortgenoten die in de herfst passeerden.
7. **Pimpelmees Bruxelles 10175085.** Ook vermoedelijk al weer op de terugweg naar het NO werd deze Pimpelmees in Overdinkel gecontroleerd op 29-02-2008. Deze mees was op 21-10-2007 geringd tijdens de invasie in Knesselare in België.
8. **Zwartkop Bruxelles 10387339.** Nog eenmaal werden de mistnetten in Overdinkel opgezet voordat het ringen van pullen zou beginnen en de broedvogels ongestoord en vrij konden rondvliegen. Wel nog even deze Zwartkop met ring van de Belgische Ringcentrale terugmelden. Geringd op 4-09-2007 in Flone bij Luik en op 26-04-2008 teruggevangen in Overdinkel.
9. **Ringmus Bruxelles 48V50656.** Dat Ringmussen ook wel trekvogels zijn bewijst deze terugmelding van een Ringmus die geringd werd op 7-10-2007 in Hamme in België en op 10-05-2008 in Losser door een roofvogel werd gegrepen.
10. **Sperwer Arnhem 3617305.** Op 29-08-2008 en op 29-10-2008 werd deze Sperwer gevangen en gecontroleerd op het ringstation. Dit is waarschijnlijk een roofvogel die vaker op het ringstation in Overdinkel een prooi probeert te vangen. Zij was geringd op 24-06-2008 in Wichmond.
11. **Zwartkop Bruxelles 10507058.** De eerste mistnetten voor het nieuwe ringseizoen waren nauwelijks opgesteld of de eerste geringde Zwartkop, ook nog met buitenlandse ring, hing al in het net op 20-06-2008. Het is vast een lokale broedvogel geweest die de voorgaande weken vrij rond gevlogen heeft op het ringstation in Overdinkel waar zomerreces was. De Zwartkop was al geringd op 22-09-2007 in Averbode in België.
12. **Kleine Karekiet Stockholm CB01885.** Soms zijn vogelringen moeilijk leesbaar, daarom worden deze, zeker als het buitenlandse ringen betreft indien mogelijk door 2 personen onder een vergrootglas afgelezen. Snel een digitale macro-opname maken kan ook heel nuttig zijn. De ring van deze Kleine Karekiet was ook een moeilijke. Uiteindelijk werd dan de terugmelding ontvangen. De Kleine Karekiet was als juveniel op 24-07-2006 geringd in Hasslarp in Zweden en op 19-08-2006 gevangen in Overdinkel.

13. **Zwartkop Arnhem AP06326.** Geringd op 22-09-2007 in Baarlo in Noord-Limburg werd deze Zwartkop teruggevangen op 23-09-2008 in Overdinkel.
14. **Koolmees Arnhem V357340.** Tijdens de invasie van oktober 2008 werden 3 Koolmezen gevangen die elders in Nederland waren geringd. Deze was op 18-01-2008 geringd in Schildwolde in Groningen. Op 7-10-2008 hing hij in het net op het ringstation in Overdinkel samen met de andere 97 exemplaren die op die dag werden geringd. Tijdens de piek van deze invasie werden er nauwelijks Koolmezen teruggevangen; steeds hingen er nieuwe in het net.
15. **Koolmees Arnhem V296871.** Op 22-10-2008 werd deze Koolmees gevangen in Overdinkel samen met 75 anderen. Hij was geringd op 14-10-2007 in het Groene Glop waar het Vogelringstation Schiermonnikoog is gevestigd.
16. **Tuinfluitier Bruxelles 10041837.** De eerste geringde Tuinfluitier die in Overdinkel werd gevangen, was geringd op 2-08-2007 in Mont St Guibert in België. We vingden hem op 30-07-2008 in de laatste week van juli als de Tuinfluiters al weer beginnen met de trek naar hun overwinteringsgebied.

Bijzondere vangst op het ringstation, Koolmees met vergroeide snavel

De Losserse Ooievaars in 2008

De aankomst van Dirk (1301) was wederom uitzonderlijk vroeg, al op 28 november 2007 was hij terug op het nest aan de Schoklandweg. In de loop van 2008 hebben we een bevestiging gekregen van ons vermoeden, Dirk is geen langeafstandstrekker, maar behoort tot de Ooievaars die in Nederland blijven. We hebben inmiddels waarnemingen van Dirk gekregen van het Ooievaarsbuitenstation bij Gorssel, waaruit blijkt waar onze uiver uithangt als we hem niet aan de Schoklandweg zien. Het is gedurende de winterperiode 2007/2008 wel nodig geweest om Dirk en Aramis (3335), die op 16 januari terugkeerde, af en toe een paar eendagskuikens toe te stoppen omdat de grond hard bevroren was. Op 28 maart werd begonnen met broeden en dat verliep wederom voorspoedig.

Op Koningsdag werd waargenomen dat er voer in het nest werd uitgebraakt. Er waren op dat moment dus jonge Ooievaars in het nest. Enkele dagen later, op 2 mei, stak het eerste snaveltje boven de nstrand uit. Op 11 mei werden zelfs vier jongen waargenomen. Hoe voorspoedig het eerste deel van dit broedsel ook verliep, uiteindelijk voltrok zich toch weer een klein drama op het nest aan de Dinkel. Op 23 mei is waargenomen hoe het nest belaagd werd door vijf vreemde Ooievaars. Het kwam hierbij tot regelrechte schermutselingen tussen de bewoners en de indringers. Uiteindelijk werden de vreemdelingen verdreven. Onduidelijk zal blijven in hoeverre dit direct of indirect invloed heeft gehad op de gebeurtenissen van de daarop volgende 48 uur. In enkel dagen tijd werden er drie dode jongen gevonden en op 25 mei was er nog een "levend" jong zichtbaar. Ogenscheinlijk in een twijfelachtige conditie.

Deze omstandigheid heeft er uiteindelijk toe geleid dat besloten werd om dit jong niet te ringen, we gingen er van uit dat ook dit jong het uiteindelijk niet zou redden. Een vervelende beslissing, zeker voor onze eigen ringers van de ringgroep Conings, want zij hadden in 2008 de officiële licentie gekregen om alle Ooievaars binnen hun eigen werkgebied zelf te ringen. Uiteindelijk is het overgebleven jong nog goed bijgetrokken en heeft het op eigen kracht en ongeringd en naamloos het nest aan de Schoklandweg op 14 juli voor het eerst verlaten. Samen met de ouders scharrelde het tot begin september door de dreven van de Dinkel om daarna stilletjes uit ons gezichtsveld te verdwijnen. Opvallend in 2008 was dat zowel de ouders als het jong op dezelfde dag vertrokken. Normaal gaan de jonge vogels eerst en blijven de ouders nog 2-3 weken hangen.

Na het drama van deze zomer was direct besloten om het nest aan het eind van het seizoen helemaal leeg te maken en te voorzien van nieuw en schoon nestmateriaal, dit mede om een eventuele schimmelinfectie als doodsoorzaak van de drie jongen uit te sluiten. Als datum werd 11 oktober geprikt, dan zou het nest zeker verlaten zijn en kon de schoonmaakploeg rustig aan het werk. Maar daar had men toch weer buiten Dirk gerekend, want deze vogels stond op 1 oktober al weer op z'n eigen stek aan de Dinkel. Dus onder toezicht oog van de bewoner werd op 11 oktober door een ploeg van de vogelwerkgroep begonnen aan de schoonmaak van het nest. Tegelijkertijd was een tweede werkploeg bezig aan de Nitertweg, op het in ontwikkeling zijnde landgoed van de familie Liebrand. Op hun terrein werd een nestpaal voor Ooievaars geplaatst alsmede diverse nestkasten voor verschillende soorten vogels. Aan het einde van het jaar viel er op Tweede Kerstdag een vorstperiode in met matige tot strenge vorst en sneeuw. Deze periode hield aan tot 12 januari 2009 en had tot gevolg dat de familie Huisman de Ooievaar Dirk een handje moest helpen middels het bijvoeren met eendagskuikens

werkochtend aan de Nitertweg, plaatsen nestpaal voor Ooievaars, oktober 2008

Midwintertelling watervogels 2008

Telling

De telling gebeurt in het kader van de jaarlijkse midwintertelling van watervogels, die in het gehele land in het weekeinde in het midden van januari wordt gehouden. De bedoeling van de tellingen is het volgen van de aantalonwikkelingen en de populatiegrootte van watervogels.

Weer

De tellingen vonden dit jaar plaats op zaterdagmorgen 12 januari 2008. De weersomstandigheden waren redelijk gunstig. Het was geheel bewolkt met een stevige westenwind en een temperatuur rond de 9 graden. Af en toe brak de zon heel even door, maar tegen het einde van de telling betrok het en viel er hier en daar regen. Alle wateren waren ijsvrij en de waterstand was normaal.

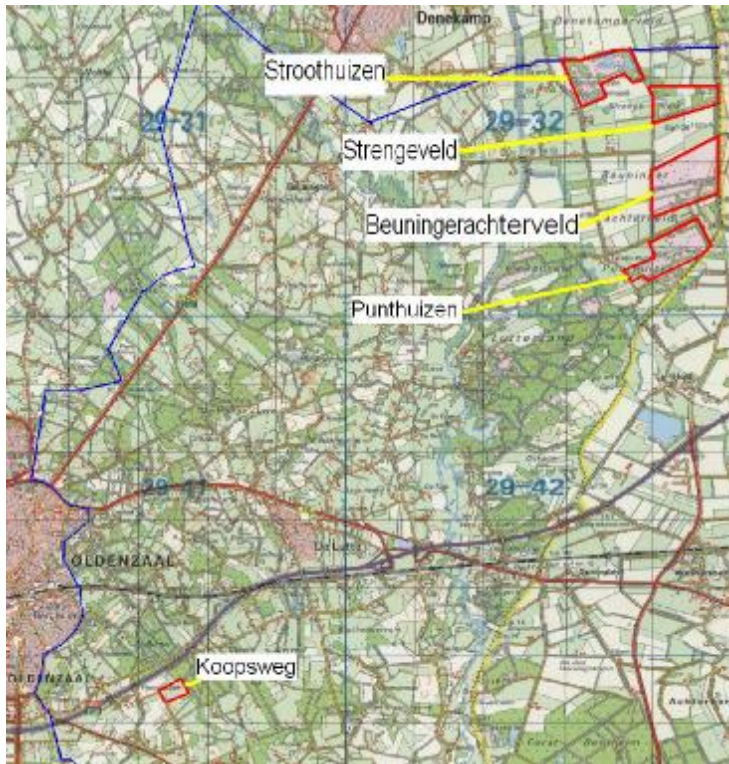
Resultaten

De resultaten van de tellingen staan in onderstaande tabel. Het betreft uitsluitend ter plaatse aanwezige vogels op of bij het water. Invallende en afvliegende vogels zijn ook meegeteld.

In totaal werden 2129 watervogels geteld, verdeeld over 22 soorten. Het aantal lag wat hoger dan vorig jaar, toen 1703 watervogels geregistreerd werden. Bijzonder was de waarneming van een Grote Zilverreiger langs de Puntbeek. Deze plek blijkt de laatste jaren een overwinteringsplaats te worden met maximaal drie Grote Zilverreigers. Opvallend is verder de toename van Krakeenden op de Oelemars. In totaal namen 12 tellers deel aan dit onderzoek.

Soort/locatie	Dinkel	Puntbeek	Punthuizen	Oelemars	Omlleidings- kanaal	Bewwers- kamp	Totaal
Dodaars	1				2		3
Fuut				7		1	8
Aalscholver		9		3	11	1	24
Blauwe Reiger	13	3	6		3		25
Grote Zilverreiger		1					1
Ooievaar	1						1
Knobbelzwaan					1		1
Grauwe Gans		2					2
Soepgans				6			6
Nijlgans			2	18	2		22
Smient	1			9			10
Krakeend				25			25
Wintertaling				4			4
Soepeend				3	6		9
Wilde Eend	55	31		1037	59	1	1183
Kuifeend	2				74	1	77
Grote Zaagbek					8		8
Bahamapijlstaart				1			1
Meerkoet	12			29	129	1	171
Waterhoen	19	4		1	2		26
Kokmeeuw	440						440
Kievit				82			82
Totaal	544	50	8	1225	297	5	2129

Klapekstertelling winter 2007-2008

De Klapekster is als broedvogel in Nederland uitgestorven, maar op de doortrek en als wintergast worden ze af en toe waargenomen. Als doortrekker worden ze sporadisch met af en toe tot twee exemplaren per seizoen op Telpost Oelemars gezien. Vaak doen ze het gebied even aan en landen ze in een boomtop om even later op de ochtend weer verder te vliegen. De overwinterende Klapeksters hebben winterterritoria van gemiddeld 50 ha meestal in heide- en hoogveengebieden. Ze zitten graag bovenin struiken en bomen op zoek naar voornamelijk muizen, maar ook wel naar vogels, amfibieën, reptielen en insecten. Deze prooien worden op doornen of scherpe takjes gespietst. Hoewel de Klapekster tot de zangvogels behoort, gedraagt hij zich als een roofvogel. Het aantal overwinteraars in geheel Overijssel wordt geschat op 23-30 Klapeksters.

Waarneming.nl heeft in november 2007 een landelijke klapekstertelling georganiseerd om de verblijfplaatsen en de overwinterende aantallen goed in beeld te krijgen. Daartoe werden vogelaars en vogelwerkgroepen opgeroepen om potentiële overwinteringplaatsen van Klapeksters tijdens twee telweekenden in hun omgeving te bezoeken om Klapeksters op te sporen. Onze vogelwerkgroep heeft daar ook medewerking aan verleend. Op 22 december 2007 werden onder winterse omstandigheden op twee locaties Klapeksters gezien, nl. in de SBB-terreinen Punthuizen en Beuvinger Achterveld. Gezien het tijdsverschil en de korte afstand gaat het hier vermoedelijk om dezelfde vogel. Omdat bomen en struiken bedekt waren met een dikke laag rijp waren de Klapeksters moeilijk te zien, omdat hun lichtgrijs met zwart verenpak wegviel tegen de achtergrond. Op 19 januari 2008 werd in de stromende regen de tweede ronde gelopen. Er werd één Klapekster aan de noordzijde van Stroothuizen ontdekt. Alle locaties bevonden zich op heideterreinen en in houtwallen.

Bij toeval werd langs de Koopsweg in een ruigte met jonge bosaanplant op 14 december 2007 een Klapekster waargenomen. Deze vogel werd op 11 januari 2008 opnieuw gezien. Deze locatie is nieuw voor Losser en ook het biotoop verschilt van de locaties in het noordoosten van de gemeente. Al hoewel er geen uitsluitende waarnemingen zijn in het noordoostelijke deel, zitten de locaties zo ver van elkaar (meer dan 2 km), dat er hier sprake is van twee territoria. Met de locatie langs de Koopsweg er bij komen we dan uit op drie winterterritoria. Tot nog toe werd aangenomen dat er zich in Losser maar één Klapekster ophield. Het gerichte onderzoek heeft dus meteen resultaat opgeleverd.

Alle klapekstertellers dank ik voor hun telwerk, dat soms onder barre omstandigheden heeft plaats gevonden. Dank ook aan SBB, die ons toestond hun terreinen te betreden.

Klapekstertelling in een winters landschap, 22 december 2007

De Oelemars in 2008

Ligging

De Oelemars is een zandafgraving ten zuidoosten van Losser, pal tegen de grens met Duitsland ter hoogte van klooster Bardel. De zandafgraving is omringd door open weiden en akkers, een zanddepot en lage begroeiing, met aan de randen hier en daar riet en lisdodde. Het gebied van de Oelemars wordt begrensd door de Ravenhorsterweg, de Grensweg en de Drielandweg.

Werkzaamheden

Dit jaar heeft de vogelwerkgroep op de Oelemars de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Voor- en najaarstrek telling
- Afwerken oeverwaluwwal met zand, schoonmaken nestgangen en terugdringen van de wilgenopslag
- Broedvogelinventarisatie BMP-A Oelemars/Zandbergen
- Vlinder- en libelleninventarisaties

Soortenaantal

Vanaf 1983 zijn er tot nu toe 233 vogelsoorten geregistreerd, waarbij ook broedvogels van exotische herkomst als Fazant, Nijlgans, Carolina-eend en Mandarijneend meegeteld worden. Het jaarlijkse overzicht staat in onderstaande tabel.

2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
136	167	161	166	172	172	176	179	175

Soortenlijst

De Oelemarslijst werd dit jaar uitgebreid met 2 soorten, zodat de teller eindigde op 233:

- 232 Sneeuwgans
- 233 Kerkuil

Bijzondere soorten

Uit de lijst van vogelsoorten van dit jaar zijn er enkele uitgelicht en hebben we het aantal waargenomen exemplaren vermeld. De meeste gegevens komen van Telpost Oelemars.

Soort	aantal	soort	aantal	soort	aantal
Geoorde Fuut	8	Zwarte Wouw	4	Groenpootruiter	23
Roodhalsfuut	1	Bruine Kiekendief	69	Regenwulp	9
Grote Zilverreiger	35	Blauwe Kiekendief	14	Kemphaan	3
Ooievaar	19	Grauwe Kiekendief	1	Zwartkopmeeuw	2
Wilde Zwaan	50	Wespendief	99	Geelpootmeeuw	1
Kleine Zwaan	17	Roodpootvalk	3	Dwergmeeuw	16
Taigarietgans	1	Slechtvalk	11	Zwarte Stern	40
Sneeuwgans	1	Smelleken	16	Boomleeuwerik	139
Bergeend	14	Waterral	1	Roodkeelpieper	1
Casarca	5	Kraanvogel	86	Waterpieper	6
Zomertaling	7	Bontbekplevier	6	Beflijster	1
Krooneend	1	Zilverplevier	2	Klapekster	4
Brilduiker	16	Goudplevier	48	Grote Barmsijs	18
Nonnetje	1	Steenloper	1	Kleine Barmsijs	3
Grote Zaagbek	11	Krombekstrandloper	1	barmsijs spec.	554
Middelste Zaagbek	3	Bonte Strandloper	6	Europese Kanarie	3
Zeearend	1	Bosruiter	4	Kruisbek	20
Visarend	42	Witgat	51	IJsgors	2
Rode Wouw	15	Zwarte Ruiter	12	Ortolaan	1

Recente ontwikkelingen

Er kan worden geconcludeerd dat de intensieve controle van politie en jachtopzieners zeker geholpen heeft de rust in het gebied te handhaven. Wel werd herhaaldelijk geconstateerd dat het draad van het hekwerk om de zandafgraving was doorgeknipt door visstropers, die zich 's nachts op de Oelemars ophielden. Hier zal blijvende oplettendheid nodig zijn om de rust in het gebied te waarborgen en de broedvogelpopulaties te beschermen.

Onze toekomstvisie Oelemars-Zandbergen en de Zienswijze recreatie Zandbergen zijn ingebracht bij Bureau Bijkerk. Op 3 december 2007 heeft de gemeenteraad van Losser zich met de participanten

onderhouden over de door Bureau Bijkerk ontwikkelde toekomstvisie van dit gebied. In 2008 hebben we deelgenomen aan de Rondetafelgesprekken in de gemeenteraad. Op 25 november 2008 is de Toekomstvisie met het scenario Vooruitstrevend door de gemeenteraad aangenomen.

Binnenkort hopen we met de uitvoering van onze plannen te kunnen beginnen en zijn we inmiddels al in overleg met de gemeente Losser, Texploza, Provincie Overijssel, Waterschap Regge en Dinkel en Natuurmonumenten. Alle participanten ondersteunen de ontwikkelingen binnen de concessie van de zandafgraving. Op de Duivelshof ligt 50.000-60.000 m³ keileemhoudende schone grond klaar om afgevoerd te worden. Het zoeken is nu naar een subsidiemogelijkheid om het transport te bekostigen. Met het Waterschap is besproken de dynamiek in de Oelemars enigszins te vergroten door waterberging bij hoog water vanaf de Ruhenbergerbeek mogelijk te maken. Ook het opschonen en het terugbrengen van stroming in de Dode Dinkelarm is met het Waterschap en Gemeente Losser besproken. Hier ligt een verantwoordelijkheid voor het Waterschap. Met SBB zijn we in onderhandeling om de retentie van water op De Welp binnen het terrein van SBB te optimaliseren, zodat o.a. de Tureluur hier weer terug kan komen als broedvogel.

Inmiddels is het gebied Oelemars-Zandbergen opgenomen in het Wandelnetwerk Twente en staat er een welkomstpaneel met kaart bij de uitkijktoren aan de Ravenhorsterweg. Helaas zijn kaart en werkelijke route niet met elkaar in overeenstemming. Ook is het gebied opgenomen in het fietsnetwerk Twente met genummerde trajecten. Een door onze VWG speciaal voor natuurliefhebbers ontwikkelde route (Beleef de Vogels) voert ook door dit gebied.

De route is voor € 2,- te koop bij de VVV Losser/DeLutte.

Vanuit vogelperspectief, blik op de telpost Oelemars tijdens de najaarstrek. bron: Google Earth

Telpost Oelemars 2008

Ligging

Telpost Oelemars ligt midden in het cultuurland. De post ligt in zeer open gebied met een uitstekend uitzicht rondom temidden van maïsackers en weilanden op de verharde toegangsweg tot het zanddepot aan de oever van een zandwinningplas. Er zijn veel afrasteringen tussen de percelen. De weg is afgesloten voor het publiek. De telpost heeft afgezien van het water van de zandwinningplas en een klein slikveld geen bijzondere factoren die tot microstuwing kunnen leiden en is vergelijkbaar met iedere andere plaats in het Twentse boerenlandschap.

Een panoramafoto van de telpost (360 graden) is te vinden op www.oelemars.com onder de knop trektelling.

Voorjaarstrek

De resultaten

Er is geteld van 4 januari t/m 31 mei 2008. Er zijn 96 tellingen uitgevoerd, soms lang soms kort, afhankelijk van de weersgesteldheid en de temperatuur. Tijdens de tellingen hadden we dit jaar weinig belemmerende weersfactoren:

Neerslag	10 tellingen
Gedeeltelijk dichte mist	9 tellingen
Westelijke wind 4 Bft of meer	41 tellingen

Er zijn dit voorjaar meer uren veldwerk verricht dan in de voorgaande jaren. Maar door de vele winddagen, waarbij de vogels de wind in de rug hadden is er veel gemist, omdat ze in dergelijke situaties vaak hoog en snel overvliegen. Ook zijn er verhoudingsgewijs nogal wat tellingen in de rustige periodes bij het begin en einde van de voorjaarstrek verricht, zodat het uurgemiddelde daardoor wat minder hoog uitkomt.

Op www.trektellen.nl zijn de resultaten te zien en kunnen er bewerkingen worden gemaakt. Zo kunnen er grafieken per soort getoond worden en verspreidingskaartjes van Nederland worden gemaakt om de doortrekpatronen per soort over het land te zien. Ook is het mogelijk het aandeel van Telpost Oelemars in het landelijke geheel van telposten te zien.

Nieuwe telpostsoorten waren Roodpootvalk en Zwartkopmeeuw. Nieuw in de voorjaarstelling was de Zwarte Mees. Door meer uren veldwerk is het voorjaarsrecord zowel voor het aantal vogels als voor het aantal waargenomen soorten opnieuw verbroken. De voorjaarstellingen in de periode 2002-2005 zijn in de tabel weggelaten, omdat het aantal teluren toen aanzienlijk minder was.

Bijzondere soorten en aantallen

Als we kijken naar opmerkelijke soorten gedurende de voorjaarstrek over de Oelemars vallen de volgende soorten op: Grote Zilverreiger, Zwarte Wouw, Rode Wouw, Smelleken, Roodpootvalk, Slechtvalk, Visarend, Kraanvogel en Zwartkopmeeuw. Deze behoren alle tot het Bijzondere Soortenproject Niet-broedvogels van SOVON. Deze zeldzame soorten worden landelijk geregistreerd teneinde een goed beeld van het voorkomen en de verspreiding over Nederland te verkrijgen.

Regionale schaarse soorten waren: Ooievaar, Wilde Zwaan, Brandgans, Grote Canadese Gans, Bergeend, Pijlstaart, Brilduiker, Grote Zaagbek, Wespandief, Bruine en Blauwe Kiekendief, Boomvalk, Kleine Plevier, Goudplevier, Watersnip, Grutto, Zwarte Ruit, Groenpootruiter, Witgat, Oeverloper, Kleine Mantelmeeuw, Dwergmeeuw, Zwarte Stern, Boomleeuwerik, Waterpieper, Grote Gele Kwikstaart, Paapje, Roodborsttapuit, Tapuit, Wielewaal, Grote Barmsijs en Kruisbek.

Vooraf 22 januari met 4861 en 15 maart met 4228 vogels waren topdagen in de voorjaarstrek. Tussen 31 maart en 20 april is ook enkele keren 's avonds geteld. Het bleek dat in die periode tegen de avond grote aantallen meeuwen (Kokmeeuw, Stormmeeuw, Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw) zeer hoog in noordoostelijke richting vlogen.

Voor de volgende soorten zijn nieuwe dagrecords gevestigd:

- Knobbelzwaan
- Wilde Zwaan
- Smient
- Zomertaling
- Brilduiker
- Roodpootvalk
- Grutto
- Regenwulp
- Zwartkopmeeuw
- Zwarte Stern
- Graspieper

Enkele dagtotalen zijn eveneens vermeldenswaardig:

Datum	Soort	Aantal	Datum	Soort	Aantal
22-1	Wilde Zwaan	21	07-4	Visarend	3
22-1	Houtduif	3846	12-4	Slobeend	15
11-2	Brilduiker	4	13-4	Regenwulp	5
23-2	Goudplevier	20	14-4	Bergeend	10
25-2	Grote Zilverreiger	2	20-4	Witgat	12
25-2	Boomleeuwerik	8	20-4	Zwartkopmeeuw	2
13-3	Kokmeeuw	419	20-4	Graspieper	3072
13-3	Kramsvogel	1402	20-4	Gele Kwikstaart	44
15-3	Smient	82	03-5	Dwergmeeuw	16
15-3	Vink	976	07-5	Gierzwaluw	92
30-3	Aalscholver	135	08-5	Zwarte Stern	28
02-4	Pijlstaart	10	31-5	Roodpootvalk	2
06-4	Ooievaar	5			

Bij telpost Oelemars hebben dit voorjaar in totaal 26 tellers hun bijdrage geleverd.

Najaarstrek

De tellingen

De najaarstrek werd tussen 24 juni en 30 december gevolgd. Er werden 112 tellingen verricht. Ongunstige factoren waren regen (18 tellingen), harde wind met 4 Bft of meer (27 tellingen), noordoostelijke wind (13 tellingen) en mist (19 tellingen), maar meestal waren de weersomstandigheden over het algemeen vrij gunstig.

De tellers

Liefst 37 vogelaars hebben hun medewerking verleend aan het bemannen van de telpost. We kunnen van een duidelijk toenemende belangstelling voor het trektellen spreken. De telpost biedt dan ook volop gelegenheid tot het waarnemen van bijzondere soorten en hoge aantallen vogels. Zonder de inzet en het doorzettingsvermogen van de tellers zou de telpost niet kunnen functioneren. Alle medewerkers van de telpost worden dan ook dank gezegd voor hun inspanningen.

Nationale bekendheid

Langzaam maar zeker begint telpost Oelemars landelijke bekendheid te krijgen. Van alle telposten in Nederland staan we op de 11e plaats met betrekking tot het aantal geïnvesteerde uren. Kijken we alleen naar de landtrektelposten dan staan we op de 6e plaats. In de rij van over de 300 Europese telposten nemen we plaats 17 in. Onze bijdrage aan het landelijke meetnet is dus aanzienlijk.

Plaatselijke soorten

Bij elke telpost wordt het trektellen bemoeilijkt door het luchtverkeer van de plaatselijke soorten. Foerageer- en slaaptrek moeten nl. zoveel mogelijk worden uitgesloten. Bij Telpost Oelemars is daarom al het plaatselijke luchtverkeer van Kokmeeuwen, Kauwen, Roeken, Zwarte Kraaien, Houtduiven, Spreeuwen, Graspiepers, Kneuen, Geelgorzen en Veldleeuweriken buiten beschouwing gelaten. Ook vele Nijlganzen zijn buiten de trektelling gelaten.

Oplettendheid tijdens de World Birdwatch 2008 op de telpost Oelemars

De resultaten

Het belangrijkste is natuurlijk het uiteindelijke telresultaat. In de 112 tellingen werden gedurende 391,25 teluren in totaal 135 soorten met in totaal 331.578 vogels overvliegend gezien. Een aantal van 135 soorten gedurende de najaarstrek betekent een nieuw soortenrecord voor Twente, dat tot nu toe op 129 stond (Oelemars 2007). Vergeleken met vorig jaar is 2008 een bijzonder succesvol jaar geweest voor de telpost.

Er waren 3 nieuwe najaarssoorten in de trektelling: Sneeuwgans, Roodpootvalk en Grauwe Kiekendief.

Nieuwe dagrecords waren er voor:

- Grote Zilverreiger
- Knobbelzwaan
- Wilde Zwaan
- Kleine Zwaan
- Tafeleend
- Visarend
- Wespendif
- Boomvalk
- Huiswaluw
- Boerenzwaluw
- Gekraagde Roodstaart
- Koperwiek
- Zanglijster
- Zwarte Mees
- Vink
- barmsijs spec.

In de volgende tabel staan de hoogtepunten vermeld.

Datum	Soort	Aantal	Datum	Soort	Aantal
17-08	Zwarte Stern	9	04-10	Zwarte Mees	301
31-08	Wespendif	57	08-10	Grote Zilverreiger	11
31-08	Visarend	7	08-10	Zanglijster	132
31-08	Boomvalk	7	18-10	Koperwiek	10.242
31-08	Roodpootvalk	1	22-10	Knobbelzwaan	12
08-09	Grauwe Kiekendief	1	09-11	Wilde Zwaan	27
10-09	Huiswaluw	256	09-11	Tafeleend	57
13-09	Boerenzwaluw	2461	23-11	barmsijs spec.	282
04-10	Vink	25.288	07-12	Kleine Zwaan	13

De top-10

De top-10 van Telpost Oelemars bestond dit najaar uit:

1	Houtduif	154.141	6	Veldleeuwerik	4392
2	Vink	86.813	7	Kolgans	3115
3	Koperwiek	19.822	8	Kramsvogel	3079
4	Boerenzwaluw	13.251	9	Kievit	3039
5	Spreeuw	12.728	10	Kokmeeuw	2980

Er was dit najaar een invasie van Goudhaan, Zwarte Mees, Pimpelmees, Koolmees en barmsijs. Die van de Koolmees hebben we op de telpost niet kunnen vaststellen, omdat deze mezensoort toch liever al struiktrekkend verder gaat en daar is het gebied van de Oelemars dan toch te kaal voor. De Pimpelmezen en Zwarte Mezen vlogen gewoon in groepen hoog over het kale terrein en vielen soms in bij de spaarzame wilgen in het zanddepot. In november en december kwam er alsnog een invasie van de barmsijs op gang. Aangezien geen enkele vogel even de telpost aandeed, was niet te zien of het om Grote of Kleine Barmsijs ging, maar aannemelijk is dat het grotendeels Grote Barmsijs betrof. Het aantal Grote Zilverreigers in het najaar neemt jaarlijks toe, evenals het aantal Aalscholvers, rietganzen en Visarenden. Het jaar 2008 was een topjaar voor Koperwiek en Vink: niet eerder werden er zoveel doortrekkers in één seizoen gezien. Er is echter ook een tendens zichtbaar dat het aantal Spreeuwen en Roeken aan het afnemen is.

De beste dag in dit najaar was 2 november, toen 51.548 vogels de telpost passeerden. Dat is op één ochtend bijna net zoveel als alle maanden voorjaarstrek bij elkaar.

Dankwoord

De firma Temmink en Mevr. ter Denge danken we voor hun toestemming om op hun grondgebied de tellingen te mogen uitvoeren. Peter Kamphuis van de firma Temmink danken we voor het egaliseren van de telpost. En uiteraard de vele tellers voor hun telinspanningen. De Rabobank danken we voor het beschikbaar stellen van een luxe tent voor het secretariaat op de Euro Birdwatch Day. De coördinatie van de telpost was dit jaar weer in handen van Ben Hulsebos en Sander Wansing.

Soorten en aantallen Telpost Oelemars 2005 - 2008

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Fuut				7	3	1
Aalscholver	575	1018	987	1838	1920	2123
Grote Zilverreiger	3	10	4	10	14	31
Blauwe Reiger	79	165	169	69	105	87
Ooievaar	7	1	13	2	94	4
Zwarte Ooievaar				2		
Knobbelzwaan	14	20	11	13	17	33
Kleine Zwaan	35	15			8	17
Wilde Zwaan		6	21			29
Rietgans spec.	334	152	178	848	369	936
Toendrarietgans	196	535	240	216	535	1448
Taigarietgans						1
Kleine Rietgans	1					
Kolgans	14255	3334	4914	3879	4768	3115
Grauwe Gans	602	763	830	1593	4058	2455
Gans spec.	676	248	512	1182	2286	1259
Brandgans	23	2	2		11	39
Sneeuwgans						1
Grote Canadese Gans	2	2	2	42	16	4
Nijlgans	40	40	40	134	59	171
Casarca					2	1
Mandarijneend					1	
Bergeend	15	2	11	1		2
Smient	39	36	102	15	35	106
Krakeend		3	5		8	4
Wintertaling	5	40	37	12	31	13
Wilde Eend	877	432	852	551	615	682
Pijlstaart	12	1	18	3		5
Slobeend		7	27	21	19	
Zomertaling	1		2	1		
Tafeleend	4		1	37	27	157
Kuifeend	8	12	6	17	14	24
Brilduiker	6	1	7		3	
Nonnetje	2					
Grote Zaagbek	3	2	4	5	1	7
Zwarte Zee-eend					8	
Grote Zee-eend		4				
Wespendief		2	3	46	13	96
Zwarte Wouw		2	3			
Rode Wouw	10	5	11	5	3	4
Zeearend				1		1
Bruine Kiekendief	6	7	25	23	14	44
Blauwe Kiekendief	2		4	10	3	10
Grauwe Kiekendief	1	1				1
Havik		1	3	2	2	5
Sperwer	49	33	83	368	244	320
Buizerd	153	214	355	864	825	717
Visarend	2	3	15	9	3	22
Torenvalk	3	21	27	40	57	51
Roodpootvalk			2			1
Smelleken		2	6	30	2	10
Boomvalk	2	6	2	10	17	24
Slechtvalk			3	8	3	8
Kraanvogel	117	541	8		15	78
Scholekster	15	30	29	1	16	5
Griel					1	

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Morinelplevier					1	
Kleine Plevier	4	6	10	2	9	2
Bontbekplevier				12	4	3
Goudplevier	1	6	36	13	6	12
Zilverplevier					2	2
Kievit	5134	2990	2606	4100	2957	3039
Kanoet					1	
Bonte Strandloper				4	3	4
Kemphaan	1			2		2
Watersnip	2	3	2	59	67	40
Bokje				1		
Rosse Grutto					1	
Grutto	1	5	13			
Regenwulp	5		8		2	1
Wulp	18	25	35	4	9	10
Zwarte Ruiter	7	1	1	1		3
Tureluur	6	7	7	1	1	1
Groenpootruiter	22	11	6	16	6	12
Witgat	11	26	23	11	50	24
Bosruiter		1		2	5	3
Oeverloper	3	2	8	3	14	9
Steenloper				1		1
Dwergmeeuw			16	1	1	
Kokmeeuw	1822	3666	3658	551	3072	2980
Zwartkopmeeuw			2			
Stormmeeuw	335	285	106	16	32	62
Kleine Mantelmeeuw	71	22	62	27	31	34
Zilvermeeuw	87	58	88	58	70	127
Zwarte Stern	1		28	6		12
Visdief				2	1	
Holenduif	79	50	56	244	186	508
Houtduif	11536	10295	21698	76.105	184.410	154.341
Turkse Tortel	15	16	28	85	54	96
Zomertortel		1		4	1	1
Koekoek	1		2	1	2	
Gierzwaluw	120	289	522	148	1742	1499
Draaihals	1					
Velduil				1	1	
Zwarte Specht		1		1		1
Grote Bonte Specht	2		7	3	17	37
Middelste B. Specht					1	
Kleine Bonte Specht	1					1
Boomleeuwerik	16	2	10	116	61	129
Veldleeuwerik	808	723	358	5595	3560	4392
Strandleeuwerik				1		
Oeverzwaluw	24	19	18	84	84	99
Boerenzwaluw	551	342	652	7136	11.415	13.251
Huiszwaluw	4	2	8	496	494	1416
Boompieper	15	12	55	123	91	110
Graspieper	764	3148	7421	4264	1931	2835
Waterpieper	3	4	2	34	23	4
Roodkeelpieper				1		1
Duinpieper				1	2	
Gele Kwikstaart	123	153	189	468	254	554
Grote Gele Kwikstaart	7	6	6	73	39	43
Witte Kwikstaart	256	202	227	1414	1285	1039
Winterkoning				2	3	
Roodborst				1	4	4

Soortnaam	Voorjaar			Najaar		
	2006	2007	2008	2006	2007	2008
Heggenmus	1		1	148	147	149
Zwarte Roodstaart	3	7	5	11	1	8
Gekraagde Roodstaart				2		5
Paapje	1	9	7	20	33	42
Roodborsttapuit	2	3	1	2	7	2
Tapuit	14	18	14	32	70	76
Beflijster	1				2	1
Merel	1		7	73	49	62
Kramsvogel	4427	4325	5072	6336	3050	3079
Zanglijster	71	4	74	361	293	624
Koperwiek	185	1288	1214	15.550	7636	19.822
Grote Lijster	38	22	51	208	159	231
Rietzanger					1	
Kleine Karekiet				3		1
Grasmus				1		1
Zwartkop						2
Tjiftjaf		3		85	90	130
Fitis				3	10	12
Goudhaan				7	16	24
Staartmees		2	25	80	162	67
Zwarte Mees			1	3	11	866
Matkop				2	2	5
Glanskop	1					5
Pimpelmees	12	4	48	159	413	646
Koolmees	63	8	19	176	155	317
Boomklever						2
Wielewaal	1	1	2		1	
Klapekster	1			4	1	3
Gaai		1	4		2	2
Ekster	16	2	3	5	5	2
Kauw	483	451	729	529	1538	661
Roek	124	54	62	281	130	308
Zwarte Kraai	94	72	67	56	89	41
Spreeuw	2646	1392	2616	16.919	15.750	12.728
Ringmus	14	7	5	427	252	257
Vink	1267	3283	3368	55.567	11.101	86.813
Keep	9	7	13	661	171	685
Europese Kanarie				1		3
Groenling	91	96	161	465	503	439
Putter	2	4	19	34	177	81
Sijs	191	96	483	89	629	303
Kneu	152	295	162	1590	1559	1489
Barmsijs spec.	9	1	15	2	67	538
Kleine Barmsijs					2	
Grote Barmsijs	8		3		14	
Kruisbek		2	1	28	33	19
Goudvink	9		12	12	23	11
Appelvink	11	3	9	3	5	24
IJsgors				3		2
Ortolaan				2		1
Geelgors	5	3	29	95	65	64
Rietgors	71	40	28	391	175	229
Grijze Valkparkiet						1
Totaal	50075	41601	61878	213.635	272.850	331.779
soorten (incl. exoten)	105	105	110	127	129	135
uurgemiddelde	382	257	237	633	735	848
teluren	131	161,75	261,5	337,75	371,25	391,25

Broedvogelonderzoek gemeente Losser 2008

Het broedvogelonderzoek in de Gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten. In de eerste plaats is dat het al jaren draaiende LSB-onderzoek, een van de vele SOVON-projecten en daarnaast een aanvullend onderzoek naar andere broedvogelsoorten, waarvan het de moeite waard is de populatiegrootte te monitoren.

LSB SOVON

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van SOVON (Vogelonderzoek Nederland) wordt getracht jaarlijks de volledige Nederlandse broedvogelpopulatie van kolonievogels (bv. Blauwe Reigers, Kokmeeuwen, Oeverzwaluwen en Roeken) en landelijk zeldzame broedvogelsoorten, zoals IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten, Kleine Plevieren, Ooievaars, enz. te tellen. Ook de Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan dit project mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels.

Kolonievogels

In de gemeente Losser komen vier soorten kolonievogels voor, nl. Blauwe Reiger, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden via de districtscoördinator van SOVON voor Twente bij SOVON in Beek-Ubbergen geregistreerd.

Blauwe Reiger

Voor het eerst is een bewoond nest van de Blauwe Reiger binnen de gemeente Losser ontdekt. Deze uit één nest bestaande kolonie bevond zich langs de Dinkel bij De Poppe.

Oeverzwaluw

De i.v.m. de LAGA geplaatste permanente oeverzwaluwwand die opgebouwd is uit betonnen elementen met in totaal 240 nestopeningen, was het eerste jaar (2003) al meteen een groot succes. In 2008 werden in de wand 71 nesten geteld. Door het verloren gaan van zo'n 100 nesten in het Rutbekerveld werd eind mei een toestroom van 85 paren gezien, die binnen een week hun nesten in het zanddepot hadden uitgegraven. De firma Temmink was direct bereid de nesten met rust te laten en de werkzaamheden in het depot op een andere plaats uit te voeren. Er is dus succesvol in het depot gebroed.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Oelemars	43	121	148	95	117	70	156
Dinkel/Schokland	2	0	0	0	0	0	0
Lutterzand	0	0	4	9	2	8	0

Huiszwaluw

De Huiszwaluwen binnen de gemeente Losser laten een vooruitgang zien t.o.v. van vorig jaar. Het bolwerk van deze zwaluwensoort bevindt zich in en bij De Lutte en De Poppe. De grootste kolonie met 71 nesten bevond zich in 2008 bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Hieronder staan de jaarlijkse aantallen bewoonde nesten van deze zwaluw.

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
330	353	476	498	468	408	460

Huiszwaluw

Roek

Binnen de gemeente Losser zijn momenteel drie kolonies bewoond:

Locatie	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Kraesgenberg/Denekamperdijk	49	0	0	0	0	0	0
Gildehauserweg bij Dinkieweide	7	0	0	0	0	0	0
Grensweg/Gildehauserweg	42	41	0	0	0	0	0
Brilmansdennen	30	25	47	86	112	122	119
Zoekerweg/Gronausestraat	27	54	76	76	66	81	39
Maria Geboortekerk	3	8	6	3	0	0	0
Kennebroeksweg	46	83	0	0	0	0	0
Losserhof	0	10	11	0	0	0	0
Bakkerskamp	0	1	5	3	5	8	5
Ringstation Overdinkel	0	0	2	1	1	0	0
Begraafplaats Overdinkel	5	6	1	0	0	0	0
R.K.-kerk Overdinkel	0	0	1	0	0	0	11
Totaal	209	228	149	169	184	211	174

In de afgelopen jaren groeide de kolonie in de Brilmansdennen door verstoringen in het buitengebied. De grote, rustig gelegen kolonies aan de Denekamperdijk, Grensweg en Kennebroeksweg zijn van het ene jaar in het andere compleet verdwenen, waarna de vogels richting Losser zijn getrokken. Door aanhoudende verstoringen bij bestaande kolonies is het aantal Roeken dit jaar drastisch gedaald en concentreren ze zich nu op de Brilmansdennen.

Zeldzame Broedvogels

Monitoring Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn in 2003 twee telgebieden aangewezen. Jaarlijks worden hier in het voorjaar 's nachts drie tellingen uitgevoerd. Een gebied bevindt zich rondom het Ringstation in Overdinkel en het tweede gebied ligt bij de steenfabriek aan de noordkant van Losser. Het betreft gebieden met landelijk gezien zeer hoge dichtheden.

Locatie	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Steenfabriek e.o.	7	8	9	8	8	9
Ringstation e.o.	11	12	14	13	10	12

Telgebied Losser

Teneinde de aantalonontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn LSB-telgebieden die jaarlijks geïnventariseerd worden voor SOVON Vogelonderzoek Nederland erg nuttig. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn.

Ooievaar

Het paartje Ooievaars heeft het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel. Van de jongen is er maar 1 groot geworden.

Grote Canadese Gans

Het eerste paar van deze soort in ons werkgebied heeft sinds 2007 een territorium bij het Omleidingskanaal in de buurt van het Beuninger Achterveld.

Brandgans

Op het terrein van zandafgraving de Oelemars hebben 2 paren een territorium gehad. Er is in tegenstelling tot voorgaande jaren niet gebroed.

Kleine Plevier

De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Al deze pioniersbiotopen zijn onderzocht. Het leverde 4 paren op, waarvan een aantal succesvolle broedgevallen. De territoria bevonden zich op de Oelemars (2 terr.), de Luttermolen en de Duivelshof.

Kerkuil

In de gemeente Losser bevonden zich 27 paren Kerkuilen. Deze bevonden zich alle in nestkasten die door VWG-Losser worden gecontroleerd.

Nachtzwaluw

Er konden 14 territoria worden gekarteerd. De verdeling dit jaar was als volgt: Beuninger Achterheide 4 terr., Stroothuizen 1 terr., Punthuizen 3 terr., Beuninger Binnenveld 1 terr. en Lutterzand 5 terr.

Middelste Bonte Specht

In 2005 konden 8 territoria van deze super-zeldzame soort, waaronder succesvolle broedgevallen, worden vastgesteld. In 2006 is de populatie spectaculair gegroeid naar 26 paren en in 2007 tot 32 paren. In 2008 kwam een stabilisatie met 31 territoria, waaronder succesvolle broedgevallen. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht in Nederland. De locaties liggen in het Borgbos, bij camping Oldekottink, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Hooge Venterink, Kalheupink en Koksbos.

IJsvogel

In de Gemeente Losser konden dit jaar 15 territoria van deze beekoeverbewoner worden opgespoord. De locaties waren: Singraven, Puntbeek, Lutterzand, Oelemars/Zandbergen (2 terr.), Kribbebrug, Arboretum, Koppelboer, Wewwelstad, Euverman, Snoeijinksbeek, Markedal in Losser, Ruhenbergerbeek, Tiekeveen, Mekkelhorst en Kampbrug.

Grote Gele Kwikstaart

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een groot aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. In totaal zijn 27 paren geregistreerd. Losser is voor de Grote Gele Kwikstaart een van de landelijke bolwerken.

Europese Kanarie

Dit jaar werden er 2 zingende mannetjes aangetroffen in de bebouwde kom van Losser. De neergang ten opzichte van de voorgaande jaren volgt de landelijke trend.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld. De soorten van de Rode lijst staan met een * aangegeven.

Soort	2004	2005	2006	2007	2008
Ooievaar	1	1	1	1	1
Grote Canadese Gans	0	0	0	1	1
Kolgans x Brandgans	0	0	0	1	0
Brandgans	2	2	3	2	2
Smient	0	1	0	0	0
Kleine Plevier	3	5	4	4	4
Kerkuil*	18	20	20	22	27
Steenuil*	n.g.	83	n.g.	n.g.	n.g.
Nachtzwaluw*	7	12	14	16	14
Middelste B. Specht	2	8	26	32	31
IJsvogel	9	11	10	13	15
Grote Gele Kwikstaart	29	29	31	31	27
Grauwe Klauwier*	0	1	0	0	0
Europese Kanarie	2	7	7	5	2

Overige soorten

Naast dit LSB-onderzoek bestond er de behoefte om uitgebreider onderzoek te doen naar broedvogels. In 2004 zijn we begonnen met een uitgebreide soortenlijst van vogels (zie tabel) waarvan we ieder jaar het aantal territoria willen vaststellen. Aan iedere soort is een soortonderzoeker gekoppeld, iemand die er voor zorgt dat uiteindelijk alle gegevens verzameld worden en dat deze worden opgeslagen in ons archief.

De Futen werden gezien op het Omleidingskanaal (4 paar) en de Oelemars (5 paar). De Dodaars bevond zich met 2 paar in het Arboretum, 1 paar in het natuurontwikkelingsterrein aan de oostzijde van het Arboretum, 1 paar in Stroothuizen, Duivelshof en Punthuizen en 3 paar in de Hengelheurne. De Grauwe Ganzen hadden 3 territoria bij het Omleidingskanaal, 3 langs de Puntbeek en 1 op de Oelemars. De Kwartels bevonden zich in Beuninger Achterveld (2 terr.) en bij Overdinkel (4 terr.). Ook bij Stroothuizen (1 terr.) en Punthuizen (2 terr.) bakenden Watersnippen hun territorium af. De Grutto's zaten in het Beuninger Achterveld, Stroothuizen, Roderveld en in het Kremersveen en de Tureluurs bij de Welp en in de Duivelshof.

Er werden meer Veldleeuweriken aangetroffen dan vorig jaar. Waarschijnlijk door het beter doorgeven van zingende exemplaren aan de coördinatoren. Er werden territoria ontdekt bij Stroothuizen (2 terr.) Beuninger Achterveld (6 terr.), Punthuizen (3 terr.), Hengelheurne/Snoeijinksbeek (1 terr.), Kremersveen (1 terr.), Overdinkel (1 terr.) en Oelemars (3 terr.). De Boomleeuweriken werden gezien in het Beuninger Achterveld (2 terr.), Lutterzand (3 terr.) en bij Punthuizen (1 terr.). De Graspieper had 2 territoria in het Beuninger Binnenveld. Ook waren hier 5 territoria van de Gele Kwikstaart, die ook nog met 2 paren vertegenwoordigd was in de

Hengelheurne/Snoeijinksbeek. Op het nieuwe natuurterrein op de Duivelshof werd ook 1 territorium gevonden, evenals 1 in het Kremersveen en Binckhorsterveld en 2 op de Oelemars.

De Roodborsttapuiten bevonden zich in het Beuningse Achterveld (5 terr.), Punthuizen (2 terr.), Stroothuizen (1 terr.), Kremersveen (1 terr.), Oelemars (1 terr.) en Duivelshof-Oost (1 terr.). Opmerkelijk was dat dit jaar 4 paren in cultuurland konden worden vastgesteld.

Soort	2004	2005	2006	2007	2008
Fuut	n.g.	7	8	7	10
Dodaars	5	5	6	8	10
Grauwe Gans	3	3	5	7	7
Kwartel	7	5	2	6	6
Watersnip*	1	0	1	2	3
Grutto*	n.g.	n.g.	1	2	4
Tureluur*	n.g.	n.g.	3	2	2
Veldleeuwerik*	n.g.	n.g.	9	13	18
Boomleeuwerik	6	5	5	3	6
Graspieper*	n.g.	n.g.	2	1	2
Gele Kwikstaart*	n.g.	n.g.	6	8	12
Roodborsttapuit	2	5	6	8	11
Kruisbek	n.g.	n.g.	4	0	0

Aantallen terr. overige broedvogelsoorten in telgebied Losser

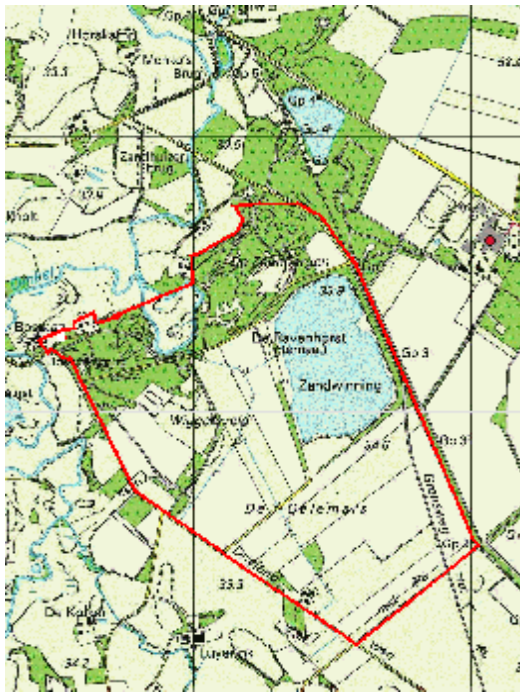
Van alle soorten zijn (digitale) verspreidingskaarten samengesteld voor ons archief. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten hebben een map met verspreidingskaarten ontvangen, zodat hun beheerplannen en subsidieaanvragen hierop afgestemd kunnen worden.

Fuut met jongen

Broedvogel Monitoring Project Oelemars 2008

Ligging en biotoop

In het voorjaar van 2006, 2007 en 2008 is er door mij een broedvogelonderzoek uitgevoerd in een gebied van 133 ha rondom de Oelemars-Zandbergen in de gemeente Losser.

Het gebied ligt in atlasblok 29-52 voornamelijk in kilometerhok 43 aan de oostkant van Losser tegen de rijksgrens. Aan de noordkant van de Ravenhorsterweg bevindt zich het gebied van de Zandbergen, een ijstijdrelict met stuifzanden die als oeverwallen langs de Dinkel gesitueerd zijn. Dit stuifzandgebied is grotendeels bedekt met gemengd bos met Eik, Grove den en Jeneverbes met een schrale onderbegroeiing. Het gebied is een uitloopgebied voor de bewoners van Losser en het wordt veel belopen door trimmers, hondenuitlaters en ruiters. Ook is hier een trimbaan en een uitzichttoren. In het hart van de Zandbergen is een afgesneden meander van de Dinkel, die nog wel in verbinding staat met de hoofdstroom. Deze meander omsluit een drassig weiland en heeft zeer steile oevers. Ten zuiden van de Ravenhorsterweg ligt zandafgraving de Oelemars. Deze afgraving is nog volop in bedrijf. De zandzuiger is een deel van het

jaar in actie en dagelijks zijn er vele zandtransporten vanaf het zanddepot. De activiteiten zijn vanaf 1983 langzaam maar zeker westwaarts verplaatst en daarom was het mogelijk dat de gemeente Losser in samenwerking met IVN-Losser de oostoever al op natuurlijke wijze kon inrichten. De oevers zijn beplant met dicht struweel en Eiken. Op de rand van water en land bevinden zich riet- en lisdoddencomplexen. De zandafgraving is niet toegankelijk, maar een goed overzicht is er vanuit de observatiehut, de vlonder of de uitkijktoren. Er is een permanente oeverwaluwand in de zuidoosthoek van de zandafgraving.

Zuidelijk en westelijk van de afgraving ligt een zeer open gebied met maïs- en grasland. Langs de rijksgrens is een lange houtwal. De bebouwing bestaat uit twee boerderijen, een woonhuis en twee clubgebouwen van een scouting- en een klootschietvereniging.

De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied is 133 ha. Daarvan bestaat ongeveer 32 ha uit bos, 20 ha uit open water en 81 ha uit akkers en grasland. Op de kaart is het onderzoeksgebied omkaderd.

Methode

Het onderzoek is in 2008 tussen 27 februari en 12 juli uitgevoerd volgens de uitgebreide territoriumkartering, zoals omschreven in de Handleiding Broedvogelmonitoring Project SOVON (van Dijk, 2004). Dit is een landelijk gestandaardiseerd onderzoek. Hierbij wordt niet naar nesten gezocht, maar worden de territoria op basis van het aantal waarnemingen, de tijd van het jaar en zang en gedrag van de vogels, in kaart gebracht. De veldkaarten worden omgezet in soortkaarten en met behulp van de handleiding worden geldige waarnemingen omgezet in territoria. Er zijn negen volledige rondes gelopen met steeds een verschillend startpunt, bestaande uit twee avondbezoeken, vijf vroege ochtendbezoeken, waarbij voor zonsopgang werd begonnen en twee late ochtendbezoeken. Ook is gebruik gemaakt van aanvullende waarnemingen buiten de reguliere tellingen o.a. tijdens het trekten op Telpost Oelemars.

De gegevens zijn aan SOVON (Vogelonderzoek Nederland) overgedragen en zullen worden opgenomen in het landelijke bestand.

Resultaten

Na de inventarisatie is de balans opgemaakt en konden 80 broedvogelsoorten op de lijst worden bijgeschreven. Van deze 80 soorten staan er 16 op de Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels (uitgave 2004). Zowel het aantal soorten als het aantal soorten van de Rode Lijst is opmerkelijk hoog, zeker als het gerelateerd wordt aan de oppervlakte van 133 ha. Menig Twents natuureservaat haalt deze aantallen niet, maar de veelheid aan verschillende biotooptypen vormt de verklaring.

In de volgende tabel staan alle soorten met het aantal territoria vermeld met daarbij ter vergelijking het aantal territoria in 2006 en 2007.

Soort	2006	2007	2008	Soort	2006	2007	2008
Fuut	3	2	5	Heggenmus	9	10	10
Grauwe Gans			1	Roodborst	34	35	36
Brandgans	3	2	2	Zwarte Roodstaart	2	1	
KolgansxBrandgans		1		Gekraagde Roodstaart	4	6	5
Nijlgans	2	1	2	Roodborsttapuit			1
Wilde Eend	10	13	6	Merel	23	26	35
Soepeend	1	2	1	Zanglijster	7	4	6
Krakeend	1	1	1	Grote Lijster	2	3	2
Slobeend			1	Kleine Karekiet	4	7	10
Kuifeend	1	3	2	Spotvogel*			1
Wespendief		1	1	Bosrietzanger	1	6	1
Sperwer	1	1	1	Braamsluiper	1		
Buizerd	1	1	1	Grasmus	8	9	13
Torenvalk		1	3	Tuinfluit	8	9	4
Boomvalk*		1	1	Zwartkop	32	22	23
Fazant	3	4	2	Tjiftjaf	18	20	26
Patrijs*	2	3	2	Fitis	23	21	20
Waterhoen	3	1	2	Goudhaan	3	6	3
Meerkoet	4	6	6	Vuurgoudhaan	1		
Scholekster	1	1	1	Bonte Vliegenvanger	4	4	9
Kleine Plevier	2	1	2	Gr. Vliegenvanger*		3	4
Kievit	10	9	10	Staartmees	4	4	2
Houtsnip	1			Glanskop	5	7	5
Wulp	1	1	1	Matkop*	4	3	4
Tureluur*	1			Kuifmees	8	8	7
Holenduif	2	4	3	Zwarte Mees	4	4	3
Houtduif	25	33	25	Pimpelmees	18	19	16
Turkse Tortel	1			Koolmees	30	36	30
Koekoek*	1	1	1	Boomklever	11	8	6
Bosuif		2	2	Boomkruiper	10	11	8
Ransuil*	1	1	1	Wielewaal*	1		
Steenuil*	1	1	1	Gaai	6	3	4
IJsvogel	1	1	2	Ekster	1	3	1
Groene Specht*	2	2	2	Kauw	1	2	1
Zwarte Specht	1	1	2	Zwarte Kraai	2	6	2
Kleine Bonte Specht	1	3	1	Spreeuw	3	4	1
Grote Bonte Specht	6	6	6	Huismus*	1	2	1
Veldleeuwerik*	3	1	3	Ringmus*	7	6	4
Boerenwaluw*	4	4	1	Vink	33	32	35
Huiswaluw*	1	2	6	Groenling	2	2	
Oeverwaluw	117	70	156	Kneu*	2	1	2
Boompieper	2	2	1	Goudvink	2	2	2
Witte Kwikstaart	5	6	7	Appelvink	2		
Gele Kwikstaart*	1	2	1	Geelgors	7	8	7
Grote Gele Kwikstaart			1	Rietgors	1	2	
Winterkoning	20	29	24	Aantal territoria	495	593	650

Overzicht broedvogels. De Rode lijstsoorten staan in de tabel met een * aangegeven.

Het aantal territoria bedroeg 650. De gemiddelde dichtheid was 488 terr. per 100 ha. Landelijk schaarse broedvogelsoorten zijn Brandgans, Nijlgans, Kleine Plevier, Steenuil, IJsvogel en Grote Gele Kwikstaart. Dit zijn soorten waarvan de stand landelijk integraal via het LSB-project (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels) door SOVON wordt bijgehouden. Regionaal schaars zijn Krakeend en de Slobeend. Soorten die landelijk wat minder algemeen zijn, waren Wespendief, Sperwer, Buizerd, Boomvalk, Patrijs, Wulp, Ransuil, Groene en Zwarte Specht, Kleine Bonte Specht, Oeverwaluw, Huiswaluw, Roodborsttapuit en Geelgors.

Bijzonderheden

De Brandganzen en Nijlganzen hebben zich tot ver in het broedseizoen met twee paar in het gebied opgehouden, maar zijn hier dit jaar niet tot broeden gekomen. De Grauwe Gans was met één paar in het gebied vertegenwoordigd. Het paar had één jong.

Van Buizerd, Torenvalk en Boomvalk kon voedseltransport worden waargenomen en de Wespendif vertoonde zijn spectaculaire vlinderbalts boven de Zandbergen.

De Kleine Plevier broedt jaarlijks op de Oelemars. Hier is de perfecte biotoop in de vorm van mineraal zand ruimschoots voorhanden. Van deze soort broeden in Twente hooguit 20 paren. Van de 2 paren is het niet verder gekomen dan de ei-fase.

De IJsvogel broedt al jaren in de Zandbergen, maar komt vaak visjes halen op de Oelemars. Op de Oelemars zelf was een tweede territorium in de buurt van de oeverwaluwwand.

De talrijkste broedvogel was de Oeverwaluw met 156 bewoonde nesten, waarvan 71 in de betonnen wand en 85 in het zanddepot. Bijna jaarlijks is dit de grootste kolonie van de Oeverwaluw in Twente.

De zes huiswaluwpaartjes zaten boven de ingangen van twee schuren. De Boerenwaluw zat dit jaar niet meer in de veeschuur, maar in het portaal van een woonhuis.

Zeer opmerkelijk was het overwinteren van de Roodborsttapuit op de Oelemars, een soort die normaal 's winters weg trekt. Nog opmerkelijker is dat de vogels succesvol hebben gebroed buiten een natuurreservaat. Enige ruigte op de perceelsscheidingen heeft tot dit bijzondere resultaat geleid.

Enkele vogelsoorten zijn net niet vaak genoeg gezien om ze op de lijst te kunnen zetten. Zwarte Roodstaart, Braamsluiper, Vuurgoudhaan, Wielewaal, Groenling en Rietgors werden niet tussen de datumgrenzen waargenomen, maar er net voor. Nieuwkomers dit jaar waren Grauwe Gans, Slobeend, Grote Gele Kwikstaart, Roodborsttapuit en Spotvogel. Helaas waren dit jaar de volgende soorten afwezig, die in het verleden wel een territorium hadden: Houtsnip, Tureluur, Turkse Tortel en Appelvink.

Mijn dank gaat uit naar de firma Temmink voor de vergunning tot betreding van de zandafgraving en naar de familie Ter Linde voor betreding van hun erf voor het tellen van de waluwnesten.

Ben Hulsebos, Houtstraat 4, 7581 BH Losser

Uitzicht op de Oelemars met oeverwaluwwand

Broedvogelinventarisatie SBB-terreinen 2008

1. Inleiding

Tijdens het najaarsoverleg in november 2007 tussen een afvaardiging van Vogelwerkgroep Losser en SBB werd besloten om in het voorjaar van 2008 een broedvogelinventarisatie in enkele SBB-terreinen te laten uitvoeren. De SBB-terreinen Ezelsgoor (gemeente Dinkelland), Stroothuizen, Beuninger Achterveld en Punthuizen (alle in de gemeente Losser gelegen) zouden door vier telgroepen van de Vogelwerkgroep Losser via de BMP-A methode op broedvogels onderzocht worden. SBB zorgde voor de vergunningen en het kaartmateriaal.

Tien tellers van de Vogelwerkgroep Losser waren bereid de inventarisaties uit te voeren. Enkele doorgewinterde BMP-ers hebben de coördinatie van de vier deelgebieden op zich genomen en hebben de tellers met weinig of geen BMP-ervaring meegenomen in het veld. Ter ondersteuning is via SOVON cursusmateriaal besteld en zijn BMP-handleidingen verstrekt om de achtergronden en de techniek van het BMP- project onder de knie te krijgen. Naast het inventariseren was dit dan ook een leerproject voor een nieuwe generatie tellers.

In overleg met SBB werd een bezoekschema opgezet voor tien bezoeken. Door slecht weer op een enkele bezoeksdatum is niet altijd dit aantal bezoeken gehaald, maar het is toch gelukt om in alle deelgebieden minimaal negen tellingen te verrichten.

Met veel enthousiasme is de inventarisatie uitgevoerd en de resultaten waren best verrassend. De gegevens van het onderzoek kunnen door SBB gebruikt worden om het beheer in de terreinen verder af te stemmen. Tevens is er nu een vrijwel compleet overzicht van alle voorkomende broedvogels en hun locatie in de vier terreinen. De gegevens van de vier BMP-A gebieden zijn ook aan SOVON doorgegeven.

Met dank aan de tellers voor hun gedegen veldwerk en Rick Ruis (SBB) voor het prachtige kaartmateriaal. Ook dank aan Geert Euverman (SBB) voor zijn coördinerende rol.

2. Gebied

De vier SBB-terreinen liggen ten oosten en zuidoosten van Denekamp tegen de rijksgrens. De totale oppervlakte van de vier gebieden bedraagt 181 ha, waarvan op enkele kleine particuliere stukjes na het terrein grotendeels aan SBB toe behoort.

De vier deelgebieden zijn van noord naar zuid:

<u>Deelgebied</u>	<u>Oppervlakte</u>
Ezelsgoor	53,9 ha
Stroothuizen	37,5 ha
Beuninger Achterveld	47,0 ha
Punthuizen	42,7 ha

De vier deelgebieden kenmerken zich als heideterreinen, enigszins geaccidenteerd en grotendeels omzoomd door bos. De heide is weinig vergrast met op de hogere delen struikheide en op de laaggelegen gebieden dopheide. In Stroothuizen en Punthuizen zijn gagelstruwelen aanwezig. Het bos bestaat voornamelijk uit grove den, berk, eik en els. In alle heidegebieden komen stroken schraal grasland voor met bijzondere vegetatie (o.a. vetblad, Spaanse ruiters, gevlekte orchis en welriekende nachtorchis). Het meeste bos is jong, alleen sommige grove dennenperceeltjes zijn wat ouder.

Punthuizen en Stroothuizen kennen oppervlaktewater, waarbij de vennen in Punthuizen ongeveer in mei droog komen te staan. In Stroothuizen verdrogen ook de meeste vennen, maar in één kom bleef permanent water staan. Begrazing door Schotse Hooglanders vindt plaats in het Ezelsgoor. Alle deelgebieden liggen als natuureilandjes tussen intensief gebruikt gras- en bouwland.

3. Methode

De vier deelgebieden zijn via de BMP-A (alle soorten) methode geïnventariseerd volgens de Handleiding Broedvogel Monitoring Project SOVON (van Dijk, A.J. 2004).

In bijlage 1 staan de bezoektijden aan de deelgebieden en de geldige waarnemingen per bezoekronde. Ook is het definitieve aantal territoria per deelgebied af te lezen. Er is een geluidsdrager benut voor het inventariseren van uilen en Nachtzwaluwen.

De bestede veldwerktijd per deelgebied was als volgt:

Ezelsgoor	26 min. per ha
Stroothuizen	45 min. per ha
Beuninger Achterveld	27 min. per ha
Punthuizen	40 min. per ha

4. De tellers

De tellers per deelgebied waren:

Ezelsgoor	Niels Leerling (coörd.) en Peter Halman
Stroothuizen	Ben Hulsebos (coörd.), Bennie Egberink en Friso Koop
Beuninger Achterveld	Rudi Lanjouw (coörd.), Robert Blanke en Martin Bonte
Punthuizen	René Wijering en Ben Heerink (beide coörd.)

De algemene coördinatie en verslaglegging waren in handen van Ben Hulsebos.

5. De resultaten

In de volgende tabel staan de resultaten van ons onderzoek.

Gebied	Aantal soorten	Rode Lijstsoorten	Aantal terr.	Dichtheid per 100 ha	Oppervlakte
Ezelsgoor	50	5	404	749	53,9 ha
Stroothuizen	57	12	304	811	37,5 ha
Beuninger Achterveld	43	8	308	355	47 ha
Punthuizen	63	10	291	776	37,5 ha
De 4 gebieden samen	71	16	1307	743	175,9 ha

Resultaten BMP-A in de vier deelgebieden

6. Ontwikkelingen in de broedvogelpopulaties

In het kader van opdrachten van SBB aan SOVON m.b.t. inventarisaties in hun terreinen is door Willem van Manen in 1997 en in 2001 een grootschalige kartering (1987 ha) uitgevoerd naar schaarse, zeldzame en kenmerkende broedvogelsoorten. In dit gebied liggen ook de vier door ons bezochte deelgebieden. Door het kaartmateriaal met elkaar te vergelijken was het mogelijk de ontwikkelingen op broedvogelgebied in de deelgebieden te volgen.

Bij de interpretatie van de cijfers moet rekening gehouden worden met de verschillen in het veldwerk. Bij de SOVON-karteringen is gemiddeld 5 minuten per hectare aan veldwerk besteed en bij ons BMP-A onderzoek was dat tussen de 26 en 45 minuten per ha. Ook had het onderzoek in 2001 te lijden onder de MKZ-crisis, waarbij enkele natuurterreinen werden afgesloten.

Soort	Ezelsgoor			Stroothuizen			Beun. Achterveld			Punthuizen		
	97	01	08	97	01	08	97	01	08	97	01	08
Dodaars				0	0	1				0	0	1
Nijlgans	0	0	1	0	0	2				0	0	1
Bergeend				0	0	1						
Wintertaling*				0	0	1						
Wilde Eend	ng	0	1	ng	6	3	ng	0	1	ng	4	1
Havik	0	1	1							0	0	1
Sperwer	0	0	1	1	0	0						
Buizerd	2	1	1				1	0	0	1	0	1
Torenvalk				0	0	1				1	0	0
Patrijs*				1	0	1	1	0	0			
Kwartel				1	0	0						
Waterhoen										ng	2	0
Meerkoet				0	3	0				0	2	0
Kievit				0	1	1				2	4	2
Watersnip*				0	0	1				0	1	2
Houtsnip	1	1	7	0	1	7	0	1	4	0	1	2
Grutto*				0	0	1						
Wulp				0	1	1	1	1	0	1	0	0

Soort	Ezelsgoor			Stroothuizen			Beun. Achterveld			Punthuizen		
	97	01	08	97	01	08	97	01	08	97	01	08
Holenduif	ng	0	1				ng	0	1	0	0	1
Zomertortel*										0	0	1
Koekoek*	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0	1
Bosuil	0	0	1	0	0	1				0	1	0
Ransuil*				1	1	1	0	0	1			
Kerkuil*										0	0	1
Nachtzwaluw*				0	0	1	1	2	4	1	0	3
Groene Specht*	0	1	3	0	0	2	1	0	0	0	0	1
Zwarte Specht	0	0	1	0	0	1				0	0	1
Grote Bonte Specht	ng	3	4	ng	1	4	ng	1	6	ng	2	3
Kleine Bonte Specht	1	0	1	0	0	1	1	0	2	0	0	1
Boomleeuwerik	2	1	0	1	2	0	3	0	0	2	0	0
Veldleeuwerik*	0	0	1	0	0	1				0	0	1
Boompieper	25	15	43	14	12	27	20	17	43	11	17	17
Gekraagde Roodstaart	10	6	14	2	1	6	2	0	7	6	3	3
Roodborsttapuit				0	0	1	3	1	4	2	1	2
Grote Lijster	ng	1	3	ng	2	3	ng	0	1	ng	1	2
Sprinkhaanzanger				1	0	0				0	0	1
Grasmus	0	1	0	3	1	7	1	2	0	1	1	2
Zwartkop	ng	1	16	ng	0	13	ng	2	5	ng	4	8
Spotvogel*							0	0	1	1	0	0
Bonte Vliegenvanger	ng	3	5	ng	2	2	ng	0	1	ng	2	2
Grauwe Vliegenvanger*	4	1	6	0	0	1	0	0	1	1	1	2
Staartmees	ng	2	7	ng	0	1	ng	1	1	ng	3	3
Glanskop	3	2	5	0	1	3	0	0	2	1	1	2
Matkop*	ng	2	3	ng	1	2	ng	1	1	ng	1	3
Kuifmees	ng	4	7	ng	2	3	ng	2	3	ng	3	7
Boomkruiper	ng	2	11	ng	1	4	ng	0	4	ng	3	5
Boomklever	0	0	3							0	0	1
Wielewaal*	0	1	1	0	1	2	0	0	2	1	0	1
Grauwe Klauwier*										1	2	0
Zwarte Kraai	ng	0	3	ng	0	1	ng	1	3	ng	0	2
Kneu*	1	0	0	2	0	0	6	5	4	3	2	2
Barmsijs				1	0	0				1	0	0
Appelvink	1	0	1	0	0	1				0	0	2
Goudvink				ng	0	1	ng	0	1	ng	1	2
Geelgors	2	2	10	6	4	8	7	6	21	7	7	7
Rietgors				0	2	2	0	1	0	1	0	2

Ontwikkeling broedvogelbestand 1997-2008

* = Soort van de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels 2004, ng = niet geteld

De Grauwe Klauwier werd in 2008 niet meer aangetroffen

De vogels van agrarisch cultuurland zoals Patrijs, Kwartel en Kievit zijn nog verder in aantal gedaald en zijn nu praktisch uit de terreinen verdwenen. Nieuw was de Grutto die enkele keren territoriaal gedrag liet zien in Stroothuizen. Ook aan roofvogels was het minimaal. De enige Sperwer had een nest in het Ezelsgoor.

De watervogels lieten een wisselend beeld zien. Toename of nieuwe vestiging van Dodaars, Nijlgans, Bergeend en Wintertaling, maar afname of verdwijnen van Wilde Eend, Waterhoen en Meerkoet.

Bij de bosvogels is er een duidelijke toename van de Houtsnip en van de spechten te zien. Ook Gekraagde Roodstaart, Grote Lijster, Zwartkop, vliegenvangers, mezen, Boomklever, Boomkruiper en Appelvink vertoonden een positieve ontwikkeling.

Bij de heidevogels was er een toename van Watersnip, Nachtzwaluw, Boompieper, Roodborsttapuit en Geelgors. Daarentegen lieten Wulp, Boomleeuwerik en Kneu lagere aantallen zien. De Grauwe Klauwier is helemaal van het toneel verdwenen.

In onderstaande tabel zijn de door ons gekarteerde algemene broedvogelsoorten weergegeven.

Soort	Ezelsgoor	Stroothuizen	Beun. Achterveld	Punthuizen
Wilde Eend	1	3	1	1
Fazant	2	4	3	2
Houtduif	15	11	7	14
Grote Bonte Specht	4	4	6	3
Boompieper	43	27	43	17
Witte Kwikstaart				1
Winterkoning	19	13	13	17
Heggenmus	4	8	5	2
Roodborst	21	16	14	21
Merel	21	13	29	17
Zanglijster	10	7	6	13
Tuinfluitier	5	6	6	5
Zwartkop	16	13	5	8
Tjiftjaf	14	12	15	11
Fitis	34	46	41	32
Goudhaan	4		3	2
Staartmees	7	1	1	3
Kuifmees	7	3	3	7
Zwarte Mees	3	1		3
Pimpelmees	11	7	6	5
Koolmees	26	10	12	12
Boomkruiper	11	4	4	5
Gaai	3	3	2	3
Kauw	4			1
Zwarte Kraai	3	1	3	2
Spreeuw	6			5
Huisemus				1
Ringmus				6
Vink	37	23	16	23
Groenling	1	1	3	1

Algemene broedvogels in SBB-terreinen 2008

Ben Hulsebos, Houtstraat 4, 7581 BH Losser

Nachtvlinders Ringstation 2008

Dit jaar werd er op het ringstation op 40 avonden nachtvlinders geïnteriseerd, wat resulteerde in 211 soorten macro's, 41 soorten meer dan in 2007. Het totale aantal waargenomen macro's steeg van 289 naar 320 soorten.

Dit jaar werd er ook aandacht besteed aan de micronachtvlinders, een vrij moeilijke groep, veelal veel kleiner dan de meeste macro soorten.

Maar liefst 154 soorten verdeeld over 23 families werden er vastgesteld, in totaal zijn er dus op het ringstation 474 soorten nachtvlinders vastgesteld. De micro's werden gedetermineerd door Sjaak Koster, een expert op het gebied van deze nachtvlindergroep.

Bij de macro's werden weer diverse zeldzame soorten macro's waargenomen zoals o.a. Berberisspanner, Wilgenhermelijnvlinder, Espenblad, Schijn-nonvlinder en Eiken-orvlinder.

Ook werden er diverse zeldzame microsoorten gedetermineerd. De soortenlijst van de nachtvlinders voor de gemeente Losser is het afgelopen jaar weer behoorlijk uitgebreid.

Naast het ringstation werd er ook geïnteriseerd in terreinen van Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, t.w. Stroothuizen, Punthuizen, Egheria, Duivelshof en Buurserzand.

In al deze terreinen werden voor deze gebieden nieuwe soorten vastgesteld. Ook hier werden de micro's door Sjaak Koster gedetermineerd.

Latijnse naam	Nederlandse naam		Latijnse naam	Nederlandse naam	
Abrostola triplasia	Donker brandnetelkapje	1	Hepialus sylvina	Oranje wortelboorder	1
Achlya flavicornis	Lente-orvlinder	1	Herminia tarsicrinalis	Schaduwsnuituil	2
Acronicta megacephala	Schilddrager	2	Herminia tarsipennalis	Lijnsnuituil	6
Acronicta lepirina	Schaapje	1	Hoplodrina ambigua	Zuidelijke stofuil	3
Acronicta psi	PSI-uil	1	Hoplodrina blanda	Egale stofuil	1
Acronicta rumicis	Zuringuil	5	Hoplodrina octogenaria	Gewone stofuil	6
Agriopsis lucophaearia	Kleine voorjaarsspanner	62	Hydrelia flammeolaria	Geel spannertje	1
Agriopsis marginaria	Grote voorjaarsspanner	1	Hydriomena impluviata	Groenbandspanner	2
Agriopsis aurantiaria	Najaarsspanner	1	Hylaea fasciaria	Rode dennenspanner	2
Agrochola circellaris	Bruine herfstuil	1	Hypomecis punctinalis	Ringspikkelspanner	10
Agrotis clavis	Geoogde worteluil	1	Hypena proboscidalis	Bruine snuituil	24
Agrotis exclamationis	Gewone worteluil	11	Hypena rostralis	Hopsnuituil	1
Agrotis puta	Putta-uil	5	Hypomecis roboraria	Grote spikkelspanner	3
Alcis repandata	Variabele spikkelspanner	2	Idaea aversata	Grijze stipspanner	11
Alsophila aescularia	Voorjaarsboomspanner	18	Idaea biselata	Schildstipspanner	3
Amphipyra berbera	Schijn-piramidevlinder	2	Idaea seriata	Paardebloemspanner	4
Amphipyra pyramidea	Piramidevlinder	15	Laconobia oleracea	Groente-uil	3
Amphipyra tragopogonis	Boksbaardvlinder	1	Ligdia adustata	Aangebrande spanner	13
Anticollis sparsata	Wederikdwergspanner	2	Lomaspilis marginata	Gerande spanner	5
Apamea crenata	Variabele grasuil	1	Lomographa bimaculata	Tweevlekspanner	5
Apamea remissa	Grauwe grasuil	1	Lomographa temerata	Witte schaduwspanner	14
Apamea monoglypha	Graswortelvlinder	8	Luperina testacea	Gewone grasuil	2
Apamea ophiogramma	Moeras-grasuil	2	Lytmantria dispar	Plakker	2
Apoda limacodes	Slakrups	4	Macaria alternata	Donker klaverblaadje	14
Apocheima hispidaria	Voorjaarsspanner	8	Macaria brunneata	Bosbesbruintje	1
Archana geminipuncta	Gestippelde rietboorder	1	Macaria liturata	Gerimpelde spanner	4
Asteroscopus sphinx	Kromzitter	1	Macaria notata	Klaverblaadje	6
Atolmis rubricollis	Zwart beertje	6	Macaria wauaria	Zwarte-w-vlinder	1
Autographa gamma	Gammauil	9	Macdunnoughia confusa	Getekende gammauil	1
Axylia putris	Houtspaander	24	Malacosoma neustria	Ringelrups	1
Bena bicolorana	Grote groenuil	1	Meganola albula	Groot visstaartje	1
Bistrion betulania	Peper en zoutvlinder	22	Mesapamea didyma	Weidehalmuitje	1
Biston strataria	Vroege spanner	22	Mesoligia furuncula	Zandhalmuitje	7
Bupalus piniaria	Dennenspanner	7	Mesoligia literosa	Duinhalmuitje	1
Cabera exanthemata	Bruine grijsbandspanner	1	Mimas tiliae	Lindepijlstaart	1
Cabera pusaria	Witte grijsbandspanner	8	Mythimna albipuncta	Witstipgrasuil	1

Campaea margarita	Appeltak	18	Mythimna impura	Stompvleugelgrasuil	10
Camptogramma bilineata	Gestreepte goudspanner	4	Noctua comes	Volgeling	8
Cepphis advenaria	Kleine herculesspanner	1	Noctua interjecta	Kleine huismoeder	4
Charanyca trigrammica	Drielijnuil	18	Noctua janthina	Kleine breedbandhuismoeder	1
Chloroclystis v-ata	V-dwergspanner Oranje	2	Noctua orbona	Zwartpuntvolgeling	6
Cidaria fulvata	bruinbandspanner	1	Noctua pronuba	Huismoeder	24
Coenobia rufa	Russenuil Kleine	5	Nola aerugula	Licht visstaartje	2
Colostygia pectinataria	groenbandspanner	2	Notodonta dromedarius	Dromedaris	4
Conistra rubiginea	Gevlekte winteruil	2	Notodonta Ziczac	Kameeltje	8
Conistra vaccinnii	Bosbesuil	10	Ochroleura plecta	Haarbos	60
Cosmia pyralina	Maanuiltje	1	Oligia fasciuncula	Oranjegeel halmuiltje	81
Cosmia trapezina	Hyena	12	Oligia latruncula	Donker halmuiltje	24
Caradrina morpheus	Morpheusstofuil	1	Oligia strigilis	Gelobd halmuiltje	29
Craniophora ligustri	Schedeldrager Donkergroene	6	Operophtera brumata	Kleine wintervlinder	5
Cryphia algae	korstmosuil	1	Opisthograptis luteolata	Hagedoornvlinder	27
Colocasia coryli	Hazelaaruil	1	Orgyia antiqua	Witvlakvlinder	1
Cossus cossus	Wilgenhoutrups	1	Orthosia cerasi	Tweestreepvoorjaarsuil	5
Cymatophorima diluta	Eiken-orvlinder	11	Orthosia cruda	Kleine voorjaarsuil	47
Cyclophora linearia	Gele oogspanner	1	Orthosia gothica	Nunvlinder	4
Cyclophora punctaria	Gestippelde oogspanner	8	Orthosia incerta	Variabele voorjaarsuil	14
Deilephila elpenor	Groot avondrood	2	Orthesia populeti	Populierenvoorjaarsuil	1
Diachrysa chrysis	Koperuil	8	ourapteryx sambucaria	Vliervlinder	2
Diaphora mendica	Medicabeer Variabele	4	Panthea coenobita	Schijn-nonvlinder	1
Diarsia mendica	breedvleugeluil	1	Parastichtis ypsilon	Wilgenschorsvlinder	1
Diarsia rubi	Gewone breedvleugeluil	1	Parectropis similaria	Witvlekkspikkelspanner	3
Drepana falcataria	Berkeneenstaart	7	Pareulype berberata	berberisspanner	1
Drepana binaria	Gele eenstaart	1	Pasiphila rectanghula	Groene dwergspanner	1
Drepana curvatula	Bruine eenstaart	1	Pelosia muscerda	Muisbeertje	2
Drymonia dodonaea	Gestreepte tandvlinder	4	Peribatodes rhomboidaria	Taxusspikkelspanner	9
Drymonia ruficornis	Maantandvlinder	9	Peribatodes secundaria	Geveerde spikkelspanner	1
Dryobotodes eremita	Eikenuiltje	3	Peridea anceps	Eikentandvlinder	9
Dysstroma truncata	Schimmelspanner	9	Perigrapha munda	Dubbelstipvoorjaarsuil	6
Earias clorana	Kleine groenuil	5	Perizoma alchemillata	Hennepnetelspanner	19
Ectropis bistortata	Gewone spikkelspanner	6	Perizoma flavofasciata	Silenespanner	1
Eilema complana	Streepkokerbeertje	6	Phalera bucephala	Wapendrager	4
Eilema depressa	Naaldboombeertje	3	Pheosia tremula	Brandvlerkvlinder	1
Eilema lurideola	Plat beertje	17	Phigalia pilosaria	Perentak	6
Eilema griseola	Gladbeertje	7	Phragmatobia fuliginosa	Kleine beer	19
Eilema sorocula	Geel beertje Kleine	3	Phyllodesma tremulifolium	Espenblad	1
Electrophaes corylata	wortelhoutspanner	1	Plemyria rubiginata	Blauwrandspanner	1
Ennomos erosaria	Gehakkelde spanner	3	Polyploca ridens	Groenige orvlinder	1
Epione repandaria	Puntige zoomspanner	3	Pseudoips prasinana	Zilverengroenuil	1
Epirrita dilutata	Herfstspanner	4	Protodeltote pygarga	Donkere marmereuil	18
Epirrhoe alternata	Gewone bandspanner	12	Ptilodon capucina	Kroonvogeltje	4
Epirrhoe rivata	Bosbandspanner	2	Rivula sericealis	Stro-uiltje	14
Eulithis populata	Gewone agaatspanner	2	Schrankia costaestrigalis	Gepijlde micro-uil	2
Euchoeca nebulata	Leverkleurige spanner	2	Scoliopteryx libatrix	Roesje	1
Eulithis pyraliata	Gele agaatspanner	1	Scopula floslactata	Roomkleurige stipspanner	1
Eupithecia abbreviata	Voorjaarsdwergspanner	6	Selenia dentaria	Herculesje	1
Eupithecia abietaria	Spardwergspanner	2	Selenia tetralunaria	Halvemaanvlinder	1
Eupithecia assimiliata	Hopdwergspanner	1	Smerinthus ocellatus	Pauwoogpijlstaart	1

Eupithecia dodoneata	Eikendwergspanner	2	Sphihinx pinastri	Dennenpijlstaart	2
Eupithecia icterata	Orange dwergspanner	1	Spilosoma lubricipeda	Witte tijger	22
Eupithecia intricata	Streepjesdwergspanner	4	Spilosoma luteum	Gele tijger	1
Eupithecia pulchellata	Vingerhoedsdwergspanner	1	Tethea or	Orvlinder	2
Eupithecia tantilaria	Fijnspardwergspanner	6	Thera britannica	Schijn-spanspanner	6
Eupithecia succenturiata	Witvlakdwergspanner	2	Thera obeliscata	Naaldboomspanner	6
Eupithecia tripunctaria	Schermbloemdwergspanner	1	Tiliacea aurago	Saffraangouduil	1
Euplexia lucipara	Levervlek	1	Timandra comae	Lieveling	8
Euproctis similis	Donsvlinder	4	Trachea atriplicis	Melde vlinder	3
Eupsilia transversa	Wachtervlinder	2	Tyria jacobaeae	Sint jacobsvlinder	1
Furcula bifida	Wilgenhermelijnvlinder	1	Watsonella cultrana	Beukeneenstaart	5
Furcula bicuspis	Berkenhermelijnvlinder	1	Xanthorhoe ferrugata	Vierbandspanner	4
Gymnoscelis rufifasciata	Zwartkamdwergspanner	10	Xanthorhoe fluctuata	Zwartbandspanner	6
Habrosyne pyritoides	Vuursteenvlinder	1	Xanthorhoe montanata	Geogde bandspanner	4
Hadena bicurris	Gewone sileneuil	1	Xanthorhoe spadicearia	Bruine vierbandspanner	17
Hadena rivularis	Gevorkte silene-uil	1	Xestia c-nigrum	Zwarte c-uil	8
Hadula trifolii	Spurrie-uil	1	Xestia triangulum	Driehoekuil	4
Hemithea aestivaria	Kleine zomervlinder	4	Xestia xanthographa	Vierkantvlekuil	10
Harpyia milhauseri	Draak	1	Totaal		1317

Nachtvlinderinventarisatie

Dagvlinder- en libellenwaarnemingen Losser 2008

Dagvlinders

In een aantal natuurgebieden zijn niet-systematische waarnemingen verricht van dagvlinders en libellen, vaak in combinatie met vogelonderzoek. Bij de Oelemars gaat het om het gebied tussen grens, Ravenhorsterweg, Drielandweg en Beerninksweg, met daarbij de Zandbergen. Bij Stroothuizen, Punthuizen en Beuninger Achterveld zijn de SBB-terreinen onderzocht, bij Duivelshof en Arboretum zijn het de terreinen van Natuurmonumenten, met daarbij het eigenlijke Arboretum. De vetgedrukte soorten betreffen zeldzame tot uiterst zeldzame soorten.

Soort	Oelemars Zandbergen	Stroothuizen	Punthuizen	Beuninger Achterveld	Duivelshf	Snoeijs- beek	Arboretum
Zwartsprietdikkopje			x				
Bont Dikkopje					x		
Groot dikkopje		x	x		x		
Citroenvlinder	x	x	x	x	x		
Groot koolwitje	x				x		
Klein koolwitje	x	x	x		x		x
Klein geaderd witje	x	x					
Oranjetipje	x	x				x	
Eikenpage			x				
Groentje				x			
Kleine vuurvlied	x		x				
Heideblauwtje		x	x		x		
Icarusblauwtje	x	x			x		x
Boomblauwtje	x	x	x	x			
Gr. weerschijnvlinder	x						
Kleine ijsvogelvlinder					x		
Gehakelde aurelia	x	x	x				
Atalanta	x				x		
Distelvlinder	x						
Kleine vos	x	x					
Dagpauwoog	x	x	x				
Landkaartje	x				x		
Hooibeestje	x	x		x	x		
Bont zandoogje	x	x	x	x	x		
Koevinkje	x		x	x			
Bruin zandoogje	x	x	x		x		x

Waargenomen dagvlindersoorten in een aantal gebieden in Losser

Libellen

Soort	Oelemars Zandbergen	Stroothuizen	Punthuizen	Beuninger Achterveld	Duivelshf	Snoeijs- beek	Arboretum
Weidebeekjuffer	x	x				x	x
Houtpantserjuffer		x					
Gewone pantserjuffer		x					
Tangpantserjuffer		x					
Tengere pantserjuffer		x					x
Zwervende pantserjuf.		x					
Vuurjuffer	x				x		x
Koraaljuffer							x
Azuurwaterjuffer	x	x			x	x	x
Watersnuffel	x	x			x		x
Kanaaljuffer		x					
Lantaarntje	x	x			x		x

Tengere grasjuffer		X			X		
Kleine roodoogjuffer	x	x			x		x
Grote roodoogjuffer	x						x
Bl. breedscheenjuffer	x	x					
Glassnijder					x		
Grote Keizerlibel	x	x			x	x	x
Bruine glazenmaker	x						
Blauwe Glazenmaker							x
Beekrombout					x		x
Plasrombout	x						
Smaragdlibel	x	x			x		x
Metaalglanslibel	x			x			
Viervlek	x	x		x	x		x
Gewone oeverlibel	x	x			x		x
Bloedrode heidelibel		x			x		
Bruinrode heidelibel	x	x			x		x
Steenrode Heidelibel	x	x					
Geelvlakheidelibel		x		x			x
Zwervende heidelibel							
Platbuik	x				x	x	x
Paardenbijter	x						
Zwarte heidelibel		x					
Gevlekte witsnuitlibel					x		

Waargenomen libellensoorten in een aantal gebieden in Losser

De Kleine IJsvogelvlinder, een zeldzaamheid in Nederland

Waarnemingen Oelemars t/m 2008

	Soort	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	code
1	Parelduiker	x	x											Z
2	Roodkeelduiker								x		x		x	Z
3	Dodaars	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	WA
4	Fuut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
5	Roodhalsfuut				x	x	x	x	x	x	x	x		WA
6	Geoorde Fuut			x	x	x	x	x	x	x	x			WA
7	Aalscholver	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
8	Roerdomp												x	ZZ
9	Kleine Zilverreiger				x	x			x		x			Z
10	Grote Zilverreiger	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	WA
11	Koereiger						x							ZZ
12	Blauwe Reiger	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
13	Purperreiger					x								ZZ
14	Flamingo						x							ZZ
15	Zwarte Ooievaar					x			x	x		x		Z
16	Ooievaar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
17	Knobbelzwaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
18	Wilde Zwaan	x	x	x		x						x	x	WA
19	Kleine Zwaan		x	x	x							x	x	WA
20	Zwarte Zwaan		x	x					x	x		x		Z
21	Grote Canadese Gans		x	x	x	x	x	x	x	x	x			WA
22	Brandgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
23	Rotgans			x	x	x						x	x	WA
24	Grauwe Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
25	Kolgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
26	Dwerggans													x
27	Taigarietgans		x									x	x	Z
28	Toendrarietgans	x	x	x	x						x	x	x	WA
29	Kleine Rietgans		x	x								x		Z
30	Sneeuwgans								x					ZZ
31	Nijlgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
32	Indische Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
33	Casarca		x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	WA
34	Mandarijneend	x	x	x		x						x	x	WA
35	Carolinaeend	x	x									x		Z
36	Bergeend		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
37	Smient	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
38	Krakeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
39	Wintertaling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
40	Wilde Eend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
41	Pijlstaart	x	x	x	x	x					x	x	x	WA
42	Zomertaling			x	x	x	x	x	x	x				WA
43	Slobeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
44	Krooneend				x	x							x	Z
45	Tafeleend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
46	Kuifeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
47	Toppereend								x		x		x	Z
48	Witooieend	x	x		x							x	x	Z
49	Ijseend											x		ZZ
50	Grote Zee-eend				x	x						x		Z

104	Zwarte Ruiter					x	x	x			x	x		x	x	x	x	x	x	x	x		WA
105	Tureluur				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA
106	Groenpootruiter				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		WA
107	Witgat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
108	Bosruiter					x	x	x			x	x	x	x	x	x					x		WA
109	Oeverloper					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			A
110	Steenloper								x							x							Z
111	Kleine Jager																			x			ZZ
112	Dwergmeeuw				x											x		x	x	x			WA
113	Kokmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
114	Zwartkopmeeuw				x			x				x	x		x	x	x	x					Z
115	Stormmeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
116	Kleine Mantelmeeuw			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			A
117	Grote Mantelmeeuw			x				x				x	x										Z
118	Zilvermeeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
119	Geelpootmeeuw		x							x													Z
120	Pontische Meeuw									x	x		x										Z
121	Dwergstern										x												ZZ
122	Visdief							x	x	x		x	x		x	x		x	x				WA
123	Noordse Stern										x												ZZ
124	Zwarte Stern				x			x	x	x	x		x	x	x	x							WA
125	Holenduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
126	Houtduif	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
127	Turkse Tortel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
128	Zomertortel							x	x	x	x	x	x	x	x	x							WA
129	Koekoek							x	x	x	x	x	x	x	x	x							WA
130	Kuifkoekoek						x																ZZ
131	Steenuil			x			x										x	x	x	x			WA
132	Ransuil				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x									WA
133	Bosuil	x	x	x		x						x					x						WA
134	Velduil																				x		Z
135	Kerkuil																					x	ZZ
136	Gierzwaluw							x	x	x	x	x	x	x	x	x							A
137	IJsvogel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
138	Hop																				x		ZZ
139	Draaihals																				x		Z
140	Kl. Bonte Specht	x			x	x	x	x				x		x	x		x	x	x			x	WA
141	Mid. Bonte Specht																					x	ZZ
142	Gr. Bonte Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
143	Groene Specht	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
144	Zwarte Specht		x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
145	Boomleeuwerik				x	x	x	x										x	x	x	x	x	WA
146	Veldleeuwerik	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
147	Strandleeuwerik				x																x	x	Z
148	Oeverzwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
149	Boerenzwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
150	Huiszwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						A
151	Boompieper					x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x						WA
152	Graspieper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
153	Waterpieper	x		x	x	x	x											x	x	x	x	x	WA
154	Oeverpieper					x															x		Z
155	Roodkeelpieper																				x	x	Z
156	Duinpieper																				x	x	Z

157	Gele Kwikstaart				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					A
158	Noordse Kwikstaart							x	x	x													Z
159	Gr. Gele Kwikstaart	x		x	x	x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
160	Witte kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
161	Rouwkwikstaart				x																		ZZ
162	Pestvogel																				x		ZZ
163	Winterkoning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
164	Heggenmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
165	Roodborst	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
166	Nachtegaal						x	x	x														Z
167	Zwarte Roodstaart				x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x			WA
168	Gekraagde Roodst.					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					WA
169	Paapje						x	x	x					x	x	x	x						WA
170	Roodborsttapuit	x	x	x		x	x	x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	WA
171	Tapuit					x	x	x	x	x						x	x	x	x				WA
172	Beflijster					x															x	x	Z
173	Merel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
174	Kramsvogel	x	x	x	x	x	x	x	x					x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
175	Zanglijster			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				A
176	Koperwiek	x	x	x	x	x	x	x									x	x	x	x	x	x	A
177	Grote Lijster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
178	Rietzanger															x	x						Z
179	Sprinkhaanzanger							x	x					x									Z
180	Bosrietzanger							x	x	x	x	x											WA
181	Kleine Karekiet							x	x	x	x	x	x	x									A
182	Spotvogel							x	x	x	x	x											WA
183	Braamsluiper							x	x	x	x	x	x	x									WA
184	Grasmus							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						A
185	Tuinfluter							x	x	x	x	x	x	x									A
186	Fluiter						x																ZZ
187	Zwartkop						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
188	Tjiftjaf					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	ZA
189	Fitis						x	x	x	x	x	x	x	x	x								ZA
190	Goudhaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
191	Vuurgoudhaan			x	x	x	x	x															Z
192	Grauwe Vliegenvang.							x	x		x	x											Z
193	Bonte Vliegenvanger							x	x	x	x	x											WA
194	Buidelmees						x	x											x				Z
195	Startaarntmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
196	Glanskop	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
197	Matkop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
198	Kuifmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	A
199	Zwarte Mees		x	x		x	x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x	x		WA
200	Pimpelmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
201	Koolmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
202	Boomklever	x	x	x		x	x	x	x	x	x			x	x	x	x	x	x		x	x	WA
203	Boomkruiper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
204	Taigaboomkruiper		x																				ZZ
205	Wielewaal							x	x	x	x			x	x	x							WA
206	Klapekster						x	x													x	x	WA
207	Grauwe Klauwier																				x		ZZ
208	Gaai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
209	Ekster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA

210	Kauw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
211	Roek	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
212	Zwarte kraai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
213	Spreeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
214	Huismus					x	x			x				x										x	Z
215	Ringmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
216	Vink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
217	Keep		x			x	x	x	x											x	x	x	x	x	A
218	Europese Kanarie														x	x			x	x	x	x		WA	
219	Groenling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
220	Putter	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
221	Sijs	x	x	x	x	x	x	x	x											x	x	x	x	x	A
222	Kneu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
223	Frater	x	x		x																	x	x	x	Z
224	Kleine Barmsijs	x	x	x		x	x	x														x	x	x	WA
225	Grote Barmsijs	x	x	x	x	x	x	x														x	x	x	WA
226	Kruisbek	x				x	x	x						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
227	Goudvink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x	x	x			x	x	x	x	A
228	Appelvink	x		x	x	x	x	x						x	x	x					x	x	x	x	WA
229	IJsgors	x	x																			x	x	x	WA
230	Sneeuwgors		x																			x		x	Z
231	Ortolaan																					x	x		Z
232	Geelgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
233	Rietgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A

- x = Nieuwe waarneming in 2008
- ZZ = Zeer zeldzaam (1 waarneming)
- Z = Zeldzaam
- WA = Weinig algemeen
- A = Algemeen
- ZA = Zeer algemeen

De Visarend werd in 2008 veelvuldig waargenomen op de Oelemars

Soortenlijst gemeente Losser

In totaal zijn in de Gemeente Losser 254 soorten vastgesteld (incl. in Nederland broedende exoten). De lijst is door Leo Hassing en Ben Hulsebos samengesteld op basis van literatuuronderzoek, waarnemingenrubrieken en veldkennis vanuit het verleden van Leo Hassing. In 2008 is er maar één nieuwe soort bijgekomen, nl. de Bladkoning: ringvangst op 26 september bij het Ringstation en 1 roepend ex. op 6 november aan de Oude Muchteweg in Losser.

Deze lijst kan een basis zijn voor verder onderzoek en verslaglegging over de avifauna van de gemeente Losser. Vogelaars die graag een lijst bijhouden, kunnen hun waargenomen Losserse soorten hier aankruisen.

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Roodkeelduiker	Bonte Strandloper	Dodaars	Graspieper
Parelduiker	Kleine Strandloper	Fuut	Gele Kwikstaart
Roodhalsfuut	Temmincks Strandloper	Geoorde Fuut	Grote Gele Kwikstaart
Vaal Stormvogeltje	Kemphaan	Blauwe Reiger	Witte Kwikstaart
Jan-van-gent	Regenwulp	Roerdomp	Winterkoning
Aalscholver	Zwarte Ruiters	Ooievaar	Heggenmus
Kuifaalscholver	Groenpootruiter	Knobbelzwaan	Roodborst
Kleine Zilverreiger	Bosruiter	Grauwe Gans	Nachtegaal
Grote Zilverreiger	Oeverloper	Brandgans	Blauwborst
Koereiger	Steenloper	Grote Canadese Gans	Zwarte Roodstaart
Purperreiger	Witgat	Nijlgans	Gekraagde Roodstaart
Zwarte Ooievaar	Poelsnip	Mandarijneend	Roodborsttapuit
Flamingo	Bokje	Carolinaeend	Merel
Wilde Zwaan	Kleine Jager	Bergeend	Zanglijster
Kleine Zwaan	Dwergmeeuw	Krakeend	Grote Lijster
Zwarte Zwaan	Kokmeeuw	Smient	Sprinkhaanzanger
Sneeuwgangs	Zwartkopmeeuw	Wilde Eend	Bosrietzanger
Kleine Rietgangs	Stormmeeuw	Wintertaling	Kleine Karekiet
Taigarietgangs	Zilvermeeuw	Slobeend	Spotvogel
Toendrarietgangs	Geelpootmeeuw	Kuifeend	Braamsluiper
Kolgans	Pontische Meeuw	Wespendief	Grasmus
Rotgangs	Kleine Mantelmeeuw	Havik	Tuinfluiters
Dwerggangs	Grote Mantelmeeuw	Sperwer	Zwartkop
Indische Gans	Drieteenmeeuw	Buizerd	Fluiters
Casarca	Dwergstern	Torenavk	Tjiftjaf
Carolinaeend	Visdief	Boomvalk	Fitis
Pijlstaart	Noordse Stern	Patrijs	Goudhaan
Zomertaling	Kuifkoekoek	Kwartel	Vuurgoudhaan
Krooneend	Oehoe	Fazant	Grauwe Vliegenvanger
Tafeleend	Velduil	Waterral	Bonte Vliegenvanger
Witoogeend	Draaihals	Waterhoen	Staartmees
Topper	Grijskopspecht	Meerkoet	Glanskop
IJseend	Strandleeuwerik	Scholekster	Matkop
Grote Zee-eend	Waterpieper	Kleine Plevier	Kuifmees
Zwarte Zee-eend	Oeverpieper	Kievit	Zwarte Mees
Brilduiker	Roodkeelpieper	Watersnip	Pimpelmees
Nonnetje	Duinpieper	Houtsnip	Koolmees
Middelste Zaagbek	Rouwkwikstaart	Grutto	Boomklever
Grote Zaagbek	Noordse Kwikstaart	Wulp	Boomkruiper
Zeearend	Pestvogel	Tureluur	Wielewaal
Zwarte Wouw	Waterspreeuw	Holenduif	Grauwe Klauwier
Blauwe Kiekendief	Beflijster	Houtduif	Gaai
Bruine Kiekendief	Koperwiek	Turkse Tortel	Ekster
Ruigpootbuizerd	Rietzanger	Zomertortel	Kauw
Visarend	Bergfluiters	Koekoek	Roek
Roodpootvalk	Bladkoning	Kerkuil	Zwarte Kraai
Slechtvalk	Kleine Vliegenvanger	Steenuil	Spreeuw
Smelleken	Taigaboomkruiper	Bosuif	Huisemus
Porseleinhoen	Buidelmees	Ransuif	Ringmus
Kraanvogel	Notenkraker	Nachtzwaluw	Vink
Griel	Raaf	Gierzwaluw	Keep
Steltkluut	Bonte Kraai	IJsvogel	Europese Kanarie
Kluut	Grote Barmsijs	Groene Specht	Groenling
Bontbekplevier	Frater	Zwarte Specht	Putter

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Goudplevier Zilverplevier Morinelplevier Drieteenstrandloper Kanoet Krombekstrandloper	Witbandkruisbek IJsgors Sneeuwgorst Ortolaan	Grote Bonte Specht Middelste Bonte Specht Kleine Bonte Specht Boomleeuwerik Veldleeuwerik Oeverzwaluw Boerenzwaluw Huiszwaluw Boompieper	Sijs Kneu Kleine Barmsijs Kruisbek Goudvink Appelvink Geelgors Rietgors

Voormalige broedvogels		Exoten	
Rode Wouw Grauwe Kiekendief Korhoen Zwarte Stern Hop Kwartelkoning	Kuifleeuwerik Paapje Tapuit Kramsvogel Klapekster	Manengans Chileense Smient Vlekbekeend Bahamapijlstaart Muskuseend Roodschoudertaling	Kokardezaagbek Saruskraanvogel Pauw Witnekkraanvogel Valkparkiet

Deelnemers aan de cursus vogelherkenning op excursie in de Rieselfelder bij Münster

Adressenlijst

In de onderstaande lijst staan de coördinatoren voor het veldonderzoek m.b.t. diverse vogelsoorten. Meldingen van territoriale activiteiten of broedgevallen kunnen met datum, aantal en locatie aan de onderstaande soortcoördinatoren worden doorgegeven.

In verband met verstoringgevoeligheid of mogelijke betreding van niet toegankelijk particulier terrein wordt verzocht de nodige voorzichtigheid te betrachten als het gaat om plaatsing van de waarneming op waarneming.nl. De laatste tijd komen er steeds meer berichten, dat vogelvangsters deze website misbruiken om hun handelsvoorraad aan te vullen. In Twente zijn al op deze manier nesten van de Grauwe Klauwier geplunderd en is de Raaf verstoord. Ook zijn er meldingen van betreding van particuliere tuinen om bv. Europese Kanaries te spotten door soortenjagers. Deze soortenjagers kennen ook enkele locaties van de Middelste Bonte Specht, waarbij elke keer weer de territoria van deze spechten belaagd worden door geluidsnabootsingen. Het verzoek is om geen waarnemingen te plaatsen van territoria of broedgevallen van Kerkuil, Steenuil en Middelste Bonte Specht. Voor soorten als Grauwe Klauwier en Europese Kanarie kan bij waarneming.nl het embargo tot na het broedseizoen gebruikt worden. Ook is het mogelijk via deze website de locatie zodanig te vervagen, dat deze niet door anderen terug te vinden is.

Soort	Coördinatoren	e-mailadres
Grote Gele Kwikstaart	Leo Hassing	leohassing@kpnplanet.nl
Gierzwaluwen	Ben Heerink	benheerink@home.nl
Kerkuil Steenuil Huiszwaluw Boerenzwaluw	Bennie Egberink	b.egberink@home.nl
Middelste Bonte Specht	Peter Waardenburg, Rudi Lanjouw	RMRMlanjouw@cs.com
Grauwe Klauwier Roodborsttapuit	Martin Bonte Robert Blanke	slechtvalk@home.nl robertblanke@home.nl
Nachtzwaluw	Ben Heerink, René Wijering	benheerink@home.nl
IJsvogel	Ben Hulsebos	benhulsebos@home.nl
Ooievaar	Sander Wansing	webmaster@oelemars.com
Dodaars Fuut Boomleeuwerik	Rudi Lanjouw	RMRMlanjouw@cs.com
Grutto Tureluur Graspieper Gele Kwikstaart Veldleeuwerik	Ben Hulsebos, Henk Noordkamp, Hans Verhoeven	benhulsebos@home.nl

Foto's:

Bennie Egberink: pagina 18

Friso Koop: pagina 20

Hans Verhoeven: omslag (visarend, grauwe ganzen), pagina 2, 29

Henk Noordkamp: pagina 35

Leo Hassing: pagina 11, 17, 42 (nachtvlinders)

Martin Bonte: pagina 8, 44

Rinus Baayens: pagina 42 (linksboven)

Ronald Kamphuis: pagina 49

Sander Wansing: omslag (telpost, kraanvogels), pagina 7, 24, 51

Wim v.d. Woning: pagina 6